

Pokoj Vám!

„Večer v ten istý prvý deň v týždni, keď boli učeníci zo strachu zhromaždení za zatvorenými dvermi, prišiel Ježiš, stal si doprostred a povedal im: Pokoj vám! Ako to povedal, ukázal im ruky a bok. Učeníci sa zaradovali, keď videli Pána. A znova im povedal: Pokoj vám!“

(Jn 20, 19—20)

Táto udalosť prvého spoločného stretnutia vzkrieseného Ježiša s učeníkmi po kalvárskej „tragickej udalosti“ je motívom aj pre našu krátku úvahu o tom pokoji, ktorý dáva Ježiš ako svoj veľkonočný dar nielen svojim učeníkom a apoštolom, ale aj všetkým nám dnes. On im o tomto svojom pokoji, ktorý iba on môže dávať, hovoril už vo svojej rozlúčkovej reči. „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Ale ja vám nedávam, ako svet dáva.“ (Jn 14, 27).

Pozrime sa teda pod zorným uhlom týchto Ježišových slov na našu situáciu, na situáciu okolo nás, ale najmä na situáciu v nás. Prežili sme roky ťažkých útrap a bolestí v osudoch jednotlivcov i celých národov. Prešli sme každý svojou kalváriou a aj svojim vzkriesením. Vlna veľkých spoločenských premien prebehla ako uragán cez veľkú časť i kresťanského sveta a v každodenných udalostiach znova a znova sa presvedčujeme, aký vratký a neistý je pokoj, ktorý svet dáva. Keď v podmienkach uplynulých 40 rokov hynuli ľudia nie vo vojrovej vrave, ale mnohorakými inými spôsobmi a hynuli predovšetkým duchovne, dnes, keď sme mnohí azda dúfali, že príde ten konečne vytúžený pokoj, keď sa zbavíme strachu z obľudnej ateistickej ideológie a jej praktík, zo stále hroziacej atómovej katastrofy, zo strachu pred kolapsom našej planéty zmietanej v ekologických krízach, zrazu sme sa ocitli v nových neistotách a strachu z politických bojov a sociálnych napätí v nových búrkach a nepokojoch v svete okolo nás. Popri prírodných katastrofách, prichádzajú aj nové katastrofy ekologické, ekonomické, národné i medzinárodné sprevádzané novými druhmi násillia, nemravnosti, terorizmu i bratovražedných vojen. A to všetko, žiaľ, aj v kresťanskom prostredí.

„Ak soľ stratí chuť, čím ju osolia?“ (Mt 5, 13). Zvetrala táto soľ a je súca na pošliapanie. Do akej miery totiž vyprcháva Duch vzkrieseného Krista zo srdc tých, ktorí sa kresťanmi dajú volať, do takej miery sa stráca aj jeho pokoj v nás a potom aj okolo nás.

Pokoj vám — šalom, Ja som to, nebojte sa. Tento Ježišov pozdrav je uzdravujúci, pretože po ňom nasledovali slová, ktorými nás ubezpečil, že sme zachránení, že sa už nemusíme báť a mať strach z vlastného hrozného osudu a že nám dáva liek na choroby nášho srdca a našej duše smrteľne ranenej hriechom, že nám odpúšťa. „Prijmite Ducha Svätého, komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“ (Jn 20, 23).

A toto je prameň pravého pokoja, ktorý dáva Ježiš — pokoj v duši, pokoj čistého srdca, ktoré jediné je schopné vidieť Boha. Takýto pokoj môže dať iba Boh

V čísle

str.

Otázky mladých	4—5
o. biskupovi Chauturovi	4—5
Náš obrad v Paríži	6
O gréckokatolíkoch	
v Rumunsku	11
Liturgie za obete	
totalitného režimu	14

a iba pod vplyvom takéhoto pokoja v srdciach ľudí, môže rásť pokoj aj medzi ľuďmi a medzi národmi.

Aj na poslednej synode biskupov o novej evanjelizácii Európy centrálnym motívom bolo konštatovanie: „Zmŕtvychvstalý Ježiš je pánom dejín“. Iba On môže byť zárukou skutočného pokoja, iba On môže byť istotou v našich neistotách, iba On môže byť nádejou v beznádejných situáciách, iba On je Cestou vedúcou k pravému cieľu v bludišti sveta, iba On je Pravdou v zmätku ľží, iba On je pravým Životom ponúkaným pre každého z nás. Uverme to konečne!

Pokoj vám!

o. RNDr. Jozef VOSKÁR

Úmysly apoštolátu na mesiac máj

Aby na príhovor Panny Márie, Kráľovnej pokoja, zavládol vo svete súlad a dialóg.

Aby úcta k Panne Márii, Matke Cirkvi, pomáhala premieňať rodiny na strediská modlitby, kresťanského života a misionárskej spolupráce.

Aby všetci kresťania prišli skrze Pannu Máriu k Ježišovi a k vytúženej jednote.

Srdce Ježišovo, zachovaj vo svätosti všetkých biskupov, kňazov a diakonov.

STRETNUTIA SO SVÄTÝMI

3. máj Teodoz Pečerský

Svätý Teodoz, zakladateľ rehoľného spoločenstva v Rusku, sa narodil začiatkom 11. storočia neďaleko Kyjeva, neskôr sa s rodičmi presťahoval do Kurska. Z jeho detstva je známa udalosť o tom, že s pútnikmi z Kurska sa vydal na púť do Jeruzalema bez matkinho súhlasu. Tá, keď sa o tom dozvedela, po troch dňoch dostihla pútnikov a syna dovliekla späť domov, potrestala ho a zamkla v dome. Teodoz však stále viac času venoval modlitbám, pomáhal v chráme, robil skutky kajcnosti. Viackrát opúšťa domov, aby sa nakoniec ako 24-ročný rozhodol definitívne pre mníšsky život. Vyhladal sv. Antona (má sviatok 10. 7.) v jaskyni na vrchu nad Dneprom a ostal žiť v jeho 12-člennej komunite. Na odporúčanie sv. Antona prijíma Teodoz sviatosť kňazstva a neskôr sa stáva aj predstaveným kláštora. Pod jeho vedením sa v jaskyni zhromaždilo okolo 100 mníchov, vyprosili peto u kniežat'a možnosť postaviť na vrchu kláštor s dreveným chrámom zasväteným Nanebovzatia P. Márie (okolo r. 1060). Komunita pod vedením sv. Teodozia žila anjelským životom, v ustavičných modlitbách, pôste a práci, a celé okolie chodilo k nim pre požehnanie. Sv. Teodoz okrem toho venoval sa aj písaniu kníh pre mníchov i veriaci ľud, zaviedol vo svojom kláštore ním spísané pravidlá — regulu, ktorú prijali neskôr aj iné kláštory. Preto je pokladaný za zakladateľa rehoľného spoločenstva v Rusku. Pred smrťou poprosil bra-

tov, aby ho vyniesli pred jaskyňu na vrch tak, aby ešte raz mohol vidieť Dnepr i Kyjev, požehnať ich a uprosiť modliteb mníchov odovzdať Pánovi svoju svätú dušu 3. 5. 1074.

12. máj Svätý Epifan, biskup

Svätec bol synom jednej chudobnej židovskej rodiny z Fenície. Po otcovej smrti ujal sa ho učený Žid Trifón, ktorý ho učil zákonu a kazateľstvu, previedol na neho aj svoj majetok. Raz sv. Epifan zbadal, ako akýsi mních vidiac úbožiaka, zhodil z pliec svoj plášť a daroval mu ho. Tak ho to dojalo, že išiel za tým mníchom. Volal sa Lucian. Ten sa ho ujal, obrátil ho na pravú vieru spolu aj so sestrou. Tá vstúpila do ženského kláštora a sv. Epifan rozdal zdedený majetok chudobným a vstúpil do kláštora v Egypte. Viedol zbožný život v modlitbe, pôste a vzdelávaní sa. Keď ho už ako kňaza chcelo duchovenstvo za svojho biskupa, sadol na loď a odplavil sa na ostrov Cyprus, aby sa tak vyhol veľkej a zodpovednej úlohe. Tu však takisto duchovenstvo riešilo problém svojho biskupa. Keď loď pristala a sv. Epifan zastal na trhu, aby si kúpil hrozno, prišiel k nemu tamojší biskup Paius, ktorý mal vo sne videnie, aby si vybral za biskupa mnícha, ktorý práve pristuje loďou. Sv. Epifan tak spoznal, že Božej vôli neunikne a stal sa biskupom Salaminy. Ľud pre jeho vzťah k chudobným si ho čoskoro zamiloval a pre svoju svätosť a učenosť bol v úcte i u sv. Bazila, Augustína, Hieronýma a ďalších veľkých postáv Cirkvi v tom čase. Jeho diela, najmä Panarion, kde odsudzuje všetky vtedajšie bludy, bolo uznávané na snemoch i veriacimi. Postavil sa v Carihrade na obranu sv. Jána Zlatousteho a po návrate na Cyprus zomiera v r. 403.

Slovo života na máj

„... do Božieho kráľovstva máme vojsť cez mnohé súzenia,“ (Sk 14, 22)

„Pavol a Barnabáš ich povzbudzovali: Do Božieho kráľovstva máme vojsť cez mnohé súzenia.“ (Sk 14, 22)

To sú slová, ktorými sa Pavol a Barnabáš lúčili s komunistami, ktoré založili počas svojej prvej apoštolskej cesty. Tieto slová boli podmienené veľkým prenasledovaním, ktoré proti nim rozputali skupiny nepriateľské voči evanjeliu. Odvolávajú sa práve na túto udalosť ich prenasledovania, chceli obidvaja zanechať svojim učeníkom ako odkaz hlavnú zásadu celého kresťanského života: aby sme vošli do Božieho kráľovstva, je nutné, aby nás Boh podrobil skúškam. Súzenie, o ktorom sa tu hovorí, sa bezprostredne vzťahuje na prenasledovanie, ktoré môžu očakávať svedkovia evanjelia. Ale je zrejme, že sa to týka aj akéhokoľvek iného utrpenia.

Ak žijeme v milosti Božej, patríme už odteraz do jeho kráľovstva, ale ešte nie naplno a definitívne. Boh teda práve preto, že nás miluje, posielala mnoho súžení, aby

nám dal možnosť duchovného rastu, a aby sme sa tak stali jeho opravdivo spoľahlivými priateľmi a získali podiel na jeho kráľovstve. A preto najrôznejšie ťažkosti, s ktorými sa v živote stretávame, nech sú akejkolvek povahy, nemáme vidieť ako niečo osudového alebo trest, ale skôr ako prejav lásky Boha k nám, ktorý sa o nás stará a chce nás k sebe pevnejšie pripútať. Za každou skúškou sa skrýva osobitná milosť, pomocou ktorej chce Boh dovrieť svoj zámer lásky s každým z nás.

Budeme teda žiť slovo života tohto mesiaca tak, že prijemne s láskou skúsime, nech sú akéhokoľvek (nemoc, pukušenie, mravné utrpenie). Ale už nie s pasívnou rezignáciou, ale s vierou a plným priľnutím k láske nebeského Otca tak, ako to robieval Ježiš počas celého svojho pozemského života a zvlášť v hodine utrpenia. A ako On budeme očakávať vzkriesenie, radosť, pokoj a svetlo, ktoré sa istotne dostaví.

Chiara LUBICHOVÁ

Liturgický kalendár MÁJ

1 P Jeremiáš, prorok
2 S Atanáz Veľký, alexandrijský

**3 N patriarcha
NEDEĽA MYRONOSIČIEK,**
Teodoz Pečerský Hl. 2, Utiereň
Ev. 3

4 P Pelágia, mučenica
5 U Irena, mučenica
6 S Jób Spravodlivý
7 Š Agát, mučeník
8 P Ján, apoštol a evanjelista
9 S Prenesenie ostatkov
sv. Mikuláša

**10 N NEDEĽA UZDRAVENIA
CHOREHO,** Šimon Horlivec,
apoštol, Hl. 3, Utiereň: Ev. 4

11 P Metod, veľkomoravský arcibiskup
12 U Epifan a German, biskupi
13 S Polovica veľkonočného obdobia,
Glycéria, mučenica
14 Š Izidor, mučeník
15 P Pachom Veľký, vyznávač
16 S Teodor, vyznávač

17 N NEDEĽA SAMARITÁNKY,
Andronik, apoštol Hl. 4,
Utiereň: Ev. 7

18 P Teodot, mučeník
19 U Patrik, biskup a mučeník
20 S Zakončenie polovice
veľkonočného obdobia Talalej,
mučeník
21 Š Konštantín a Helena, apoštolom
rovní

22 P Michal Sinadský, biskup
a vyznávač

**24 N NEDEĽA UZDRAVENIA
SLEPÉHO,** Šimon, vyznávač
Hl. 5, Utiereň: Ev. 8

25 P Tretie nájdenie hlavy sv. Jána
Krstiteľa

26 U Karp, apoštol
27 S Terapont, biskup a mučeník
28 Š NANEBOVSTUPENIE PÁNA,
Nikita Chalcedónsky, biskup
a vyznávač

29 P Teodózia, mučenica
30 S Izák Dalmatský, vyznávač

**31 N NEDEĽA SVÄTÝCH OTCOV
PRVÉHO NICEJSKÉHO SNEMU,**
Hermas apoštol Hl. 6, Utiereň:
Ev. 10

KTORÍ STE V KRISTU POKRSTENÍ, V KRISTA STE SA OBLIEKLI

(O sviatosti krstu v prvotnej Cirkvi)

Vo veľkonočnú nedeľu sme počas slávnostnej liturgie Paschy spievali namiesto piesne Svätý Bože . . . hymnus krstu Ktorí ste v Kristu pokrstení, v Krista ste sa obliekli. Aleluja. Táto liturgická výnimka odráža tú skutočnosť, že v prvotnej Cirkvi bol deň Paschy jedným zo slávnostných dní, keď sa katechumenom — teda prevažne dospelým ľuďom — žiadajúcim o krst, udeľovala táto sviatosť. Vysluhovala sa spoločne so sviatosťou myropomazania, čiže birmovania a so sviatosťou Eucharistie, ktoré spolu s krstom prinášajú plné zasvätenie do mystického tela Kristovho, dô Cirkvi.

Ako sa v tom čase uskutočňovala príprava krstencov a ako sa vysluhoval krst?

Svedectvo o tom nám zanechal okrem iných cirkevných Otcov aj sv. Ján Zlatoústý v svojich dvanástich zachovaných príhovoroch pre katechumenov. Vysvetľuje v nich základné pravdy kresťanského života a súčasne zasväčuje svojich poslucháčov do tajomstva tejto veľkej sviatosti. Pre nás sú tieto katechézy veľmi dôležité a zaujímavé už aj z toho hľadiska, že v nich vidíme odraz starokresťanskej teológie krstu; poskytujú nám obširny výklad jednotlivých symbolických úkonov, ktoré tieto obrady sprevádzali v praxi prvotnej Cirkvi a ktoré sa vo svojich základných rysoch zachovali aj v našom súčasnom obrade krstu. V zásade tu môžeme nájsť vysvetlené dve fázy — predkrstnú prípravu a samotné krstné obrady.

V prvej časti sv. Ján vysvetľuje význam požiadania o krst, ktorý žiadateľ a privádzal k serióznemu záväzku voči Kristovi a súčasne bol príslubom aj zo strany Cirkvi, ktorá zveruje a vysvetľuje žiadateľovi význam a dôležitosť tejto sviatosti. Výrazom tohto dvojstranného vzťahu je aj úloha krstného rodiča. Tento na jednej strane

reprezentoval akoby krstencovho ručiteľa a na druhej strane bral na seba časť úlohy Cirkvi pri príprave a vedení svojho zverenca v kresťanskom duchu. Krstu predchádzala najmenej 30-dňová príprava, počas ktorej boli denne katechumenom vykladané zásady kresťanského učenia a života. Prvá, prípravná fáza sa uzatvárala obradom zvaným exorcizmus. Bol to zvláštny, samostatný obrad, v ktorom Cirkve, prostredníctvom osobitne poverených ľudí, prosila Pána, aby oslobodil katechumenov od nástrah a pokušení zlého ducha, aby vymanil z otroctva hriechu a uschopnil ich tak prijať do duše veľký dar krstu. Po obrade exorcizmu spomína sv. Ján Zlatoústý slávnostný obrad zrieknutia sa zlého ducha a príhnutia ku Kristovi. Tento obrad obsahuje dva prvky: negatívny — odrieknutie sa hriechu a diabla a prvok pozitívny — vyznanie vernosti a odovzdania sa Kristovi. Po ňom krstenci recitovali Vyznanie viery.

Liturgia krstu ďalej pokračovala pomazaním olejom; toto pomazanie krstným olejom bolo dvojaké. Prvé, na čele, symbolizovalo, že krstenec sa spája s Kristom, nesie na sebe jeho znak, je teda akoby jeho vlastníctvom. Druhé pomazanie, ktoré sa konalo na jednotlivých údoch tela, spájalo v sebe dva duchovné významy. Zobrazovalo pomazanie olejom, ako ho užívali starovekí atléti a bojovníci pred zápasom, a tak pripomínalo Kristovo víťazstvo nad mocnosťami zla. Druhý obraz sa spája s predstavou vône krstného oleja. Tak ako nevesta sa krašili pre svojho ženicha, tak aj duša krstenca sa pripravuje na chvíľu spojenia s Kristom.

Po týchto pomazaniach nasledoval samotný obrad krstu, ktorý nám sv. Ján Zlatoústý opísal týmito slovami. Zatiaľ čo kňaz vyslovuje nad katechumenom: Tento (povediac tu meno) sa krstí v mene Otca i Syna i Svätého Ducha — ponorí mu trikrát hlavu do vody a vyzdvihne ho z nej, uschopňujúc ho prostredníctvom tohto tajomného zasvätenia k prijatiu Ducha. Sv. Ján Zlatoústý pri tejto príležitosti nástojí na zdôraznení služobnej, sprostredkovateľskej úlohy krstiaceho kňaza. Vyjadruje to nasledovne: V skutočnosti to nie je iba samotný kňaz, ktorý sa dotýka hlavy krstenca, ale je to aj pravica Kristova. Potvrdzujú to predsa aj samotné slová toho, kto krstí — nehovorí predsa — ja ťa krstím — ale — krstí sa — poukazujúc tým, že on je iba vysluhovateľom milosti, že dáva k dispozícii svoju ruku, pretože tento úkon bol nariadený Duchom. Ten, čo naozaj koná všetko, je Otec, Syn a Svätý Duch — nerozdielna Trojica.

Ak to teda vidíme, pre sv. Jána Zlatoústeho pri krstnej formule nešlo len o náhodnú voľbu slov, ale k tejto formulácii ho viedla snaha o presné vyjadrenie hlbokkej teologickej pravdy. Aj tento zdanlivý detail je ukázkovým vyjadrením typickej

východnej teológie v oblasti ponímania sviatosti. Táto totiž stále kladie dôraz na prvoradú dôležitosť Božieho aktu, ktorého nositeľom je Svätý Duch a relatívnu sekundárnosť osoby vysluhovateľa.

Po obrade krstu nasledovalo pomazanie svätým myrom — teda sviatosť birmovania. Záverečné obrady prinášali ešte dva ďalšie symbolické úkony. Prvým z nich bolo oblečenie novokrstenca do dlhého rúcha, ktoré zobrazuje duchovný stav milosti, ktorej žije. Bol v Krista pokrstený, akoby sa teda doslova obliekol v Krista. Súčasne to bolo aj isté upozornenie na uchovanie si neporušenosti a belosti tohto rúcha milosti. Taktiež, ak sa predstavuje krst ako mystické spojenie s Kristom, biele rúcho je svadobným šatom duše — nevesty, idúcej v ústrety Kristovi-ženichovi. Už v čase Jána Zlatoústeho bol zaužívaný aj obrad odovzdania krstnej sviece, ako jasného poukazu na Krista, svetlo osvecujúce každého človeka. Po obrade krstu novokrsteneci bez ohľadu na vek pristúpili aj k sviatosti Eucharistie ako k vrcholnému vyjadreniu osobného spojenia s Kristom.

Krstné katechézy sv. Jána Zlatoústeho síce slúžili k príprave katechumenov v Antiochii na sklonku IV. storočia, ale dodnes nestratili nič zo svojho významu. Pre nás môžu tiež poslúžiť k lepšiemu pochopeniu významu jednotlivých obradov tejto prvej a základnej sviatosti, ktorou sa človek začleňuje do Cirkvi a tajomným spôsobom sa spája s Kristom, stávajúc sa tak príbytkom jeho Svätého Ducha.

o. Cyril VASILE

Jozef HAVRAN

KLOPANIE

Rieka, ktorá nepramení,
rieka bez konca.

Vstupuješ do nej,
a nepochybuješ
o liečivom účinku jej vody.

Tá rieka je Milosť a Láska.
Zo srdca Tvojho, Pane, plynie.

Milosť a Láska
kľúče do zatvorených dverí.

Nešťastné uši,
ktoré nepočujú Tvoje klopanie.

Kláštor redemptoristov v Podolínci je známy na celom Slovensku, ba i za hranicami našej vlasti. Nielen tým, že ide o prvý piaristický kláštor v strednej Európe, ale aj tým, že v Podolínci boli v noci z 13. na 14. apríla 1950 sústredení mnohí kňazi a rehoľníci zo Slovenska, medzi nimi aj kardinál Korec, biskup Hnilica, biskup Rusnák. Mnohí z nich spomínajú, že tu prežili vzácne chvíle svojho života. Kostol a kláštor si vyžaduje veľké opravy, problémom sú však finančné prostriedky. Chceme aj touto cestou poprosiť všetkých, ktorým záleží na zachovaní tohto vzácneho cirkevného objektu o finančnú pomoc. Za dobrodincov kláštora obetujeme každú prvú nedeľu v mesiaci sv. omšu. Svoje príspevky posielajte šekom na účet SŠTSP Stará Ľubovňa 1009648-609, alebo piamo na kláštor redemptoristov, 065 03 Podolínec.

MAŤ ČAS PRE EUCHARISTICKÚ A MARIÁNSKU ÚCTU

Stretnutie mládeže s o. biskupom Milanom Chauturom CSsR

Každoročne sa slávi Kvetná nedeľa ako deň mladých. V tento deň sa okolo svojich diecéznych biskupov schádzajú mladí veriaci, aby sa mohli so svojim biskupom porozprávať o svojich problémoch, radoostiach a aby sa dali osobitne povzbudiť slovami svojho diecézneho pastiera. V meste Prešov sa stretla mládež z celej eparchie okolo nového pomocného biskupa o. Milana Chautura CSsR. Na toto stretnutie sa mnohí tešili, veď mali jedinečnú príležitosť spoznať osobne otca biskupa. Otec biskup pozval všetkých mladých najprv na stretnutie s Ježišom do chrámu, kde bola poklona pred najsvätejšou eucharistiou s pozhnaním. Potom za zvukov gitár a spevu mladých sa všetci stretli v spoločenskej miestnosti na farskom úrade. Mládež si na o. Milana pripravila nespočetné množstvo otázok na ktoré otec biskup neúnavne a srdečne odpovedal. Mladých kresťanov zaujímalo všetko. Celá miestnosť neraz burácala radostným úprimným smiechom. Veď okrem otázok, ktoré mali svoju vážnosť, zazneli tu aj napríklad otázky: čo má otec biskup rád z jedál, v koľkých futbalových mužstvách hral a pod. Z mnohých otázok vyberáme pre vás tie najzaujímavejšie.

● Otec biskup, kedy ste sa rozhodli ísť cestou, ktorú ste si zvolili a prečo?

— Keď som mal 9 rokov. Pamätám si ako ma jedného dňa mamka priviedla do chrámu a ukazovala mi kde je oltár, kde ja kazateľnica a ja som nevedel pochopiť, prečo je tu tak prázdno. Prečo tu nie je kňaz. Mamka mi vysvetľovala, že gréckokatolícki kňazi sú pozatváraní. Vtedy vo mne skrsla myšlienka stať sa kňazom, aby pri oltári nebolo viac prázdno. Táto myšlienka ma potom už nikdy neopustila.

● Čo si myslíte o mládeži?

— Je skvelá, keď je veselá, veď k mladosti patrí veselosť, a to taká, ktorá by neprekážala radosť sa aj tým skôr narodeným.

● Aký je váš pohľad na dielo evanjelizácie 2000?

— Je samozrejme, že evanjelizácia v minulosti nemôže zodpovedať evanjelizácii prítomnosti. Musíme hľadať spôsob, ako sa priblížiť k človekovi tak, aby pochopil, že Boh je pre neho nevyhnutnosťou. Evanjelizácia v roku 2000 je vlastne hľadanie tohoto spôsobu. To znamená, vstúpiť do 3. tisícročia nie odkresťančení, ale ešte viac prehlbení vo svojom kresťanskom chápaní života.

● Pracujete, alebo ste pracovali v nejakom kresťanskom hnutí?

— Od začiatku, keď som šiel do seminára, išiel som tam s vedomím prehlbiť sa i v chápaní charizmy redemptoristov. Z tohto dôvodu som nepracoval v žiadnom hnutí. Avšak každé hnutie, ktoré spolieha mládež okolo Ježiša Krista, je veľmi potrebné a sám Svätý Otec tieto hnutia odporúča.

● Ako relaxujete?

— Výlučne odpočívam aktívne. Relaxujem pri športe, najviac pri futbale.

● Máte rád hudbu, ak áno akú?

— Samozrejme, že mám rád hudbu, počúvam hudbu vážnu a modernú. Z vážnej hudby počúvam Čajkovského, Verdiho, z modernej hudby mám rád tie, ktorých text má hlbšiu myšlienku.

● Čo by ste radili mladým ľuďom, aby svoju vieru neustratili v dnešnom zmaterializovanom svete?

— V dnešnom svete je dosť príznačné, že sa všade ponáhľame. Odporúčal by som predovšetkým mať čas pre modlitbu, eucharistickú a mariánsku úctu.

● Myslíte si, že je dostatočná spolupráca medzi katolíckymi východného a západného obradu, chceli by ste, aby sa niečo zmenilo?

— Istotne, že spolupráca dostatočná nie je a zaiste aj k mnohým zmenám dôjde. My sa vlastne ako gréckokatolícka cirkev až teraz dostávame do ozajstného povedomia národa. Doteraz sme boli svojím spôsobom odsudzovaní alebo zaznávaní a vykresľovali nás ako takých, ktorí nemajú dobrú vôľu ísť do ekumenických rozhovorov, ale keď sa situácia pomaly vyjasňuje, tak azda aj táto spolupráca v cirkvi bude bohatšia a plnšia.

● Ako ste prežívali a začali rehoľný život za komunizmu?

— Prvé dva týždne exercícií pred noviciátom som prežíval s veľkým napätím. Stal som sa novicom, zdá sa mi takpovediac nie úplným, lebo som nebol vyňatý z bežnej atmosféry svojho života. Moje prvé sľuby a ďalší rehoľný život ďalej plynul ešte nie v úplných podmienkach, teda nemôžem povedať, že som dostal úplnú rehoľnú formáciu

v kláštore. Snažil som sa to nahrádzať čas-tým stretávaním sa s bratmi redemptoristami. Po revolúcii som bol vymenovaný za viceprovinciála. S týmto menovaním prišli aj mnohé ďalšie povinnosti, takže aj toto obdobie nebolo nijakým spokojným prežívaním rehoľného života.

● Ako sa vám páci v Prešove?

— O Prešove je známe, že je to jedno z najkrajších našich miest. Po svojom menovaní za biskupa tu žijem ešte krátko na to, aby som vedel zhodnotiť jeho krásu ako takú. Často zabieham v spomienkach do svojich predošlých pôsobísk a zdá sa mi, že spomienky v živote človeka sú často krajšie ako prítomnosť, ktorú prežívame.

● Prečo ste si zvolili rehoľné povolanie?

— Človek je tvor spoločenský, a keď som sa rozhodol, že sa neožením, tak som sa musel rozhodnúť pre nejakú spoločnosť, kde nebudem sám. Mám pocit, že každá rehoľa je také veľké rodinné spoločenstvo, kde si všetci a všetkým vzájomne pomáhajú.

● Máte svoju najobľúbenejšiu pesničku?

— Kedysi som rád počúval pieseň — Tam pred Tvoju svätú tvár . . . a pieseň Madona, čierna Madona . . .

● Na aký krúžok ste chodievali na strednej škole?

— Možno to bude zvláštne, ale bol to ateistický krúžok. Celá trieda si dala „záväzok“, že bude chodiť na ateistický krúžok, pravdaže bez vedomia nás všetkých. A tak som spolu so svojimi spolužiakmi tento krúžok navštevoval. Iróniou osudu bolo, že nás učil profesor, ktorý chodil do kostola a bol rímskokatolíck. Často, keď nám niečo hovoril, medzi riadkami sme čítali niečo, čo bolo úplne v protiklade s ateistickou výchovou.

● Všetci vieme, že ste biskup kresimensky a priznali ste, že ste neboli ešte v Taliansku, tam je vlastne vaša diecéza. Nechystáte sa v najbližšej dobe do Ríma obzrieť si ju?

— Biskupi majú povinnosť raz za čas zodpovedať Svätému Otcovi. Mne to pripadlo v mojom biskupskom účinkovaní dost zavčasu. Moja návšteva Ríma by sa mala uskutočniť začiatkom leta.

● Mali ste niekedy problém s prekonávaním seba samého, svojich zlých vlastností?

— Áno. Každý človek má takýto problém. Mal som ho aj ja. Neviem, koľko trvalo, alebo neviem, koľko trvá kým človek zistí, že má dosť síl na to, aby prekonal svoje vlastné slabosti. Istotne som sa s nimi boril dosť veľa.

● Otec biskup sledujete televíziu?

— Mám málo času, ale rád si vypočujem správy. Občas si pozriem nejaký dobrý

(Pokračovanie na 5. strane)

Téma duchovnej obnovy na máj

Často dostávame poštu. Zatvorená obálka, na nej adresa, známka a pečiatka pošty . . . Predstavme si, že by sme dostali obálku, na ktorej by boli vzácne známky z ďalekej krajiny, pečiatka tamojšieho hlavného mesta a meno odosielateľa by prezrádzalo vysoko-keho činiteľa . . .

Ako by sme sa asi zachovali? Odložili by sme si obálku za sklo a občas by sme ju obdivovali? — Celkom iste by bol každý z nás zvedavý na to, čo sa tam píše, na to, čo nám ten významný človek oznamuje — a opatrne by sme obálku otvorili. Ak by sme sami nevedeli prečítať list v cudzej reči, vyhládali by sme niekoho, kto by nám ho preložil. Chceme rozumieť každému slovu, veď predpokladáme, že nejde o maličkosť . . .

Niečo podobné prežívame i v náboženskej oblasti. Každý z nás je adresátom posolstva, ktoré nám večný Boh posielal po svojom Synovi Ježišovi Kristovi. Ľuďom sa často zdalo neuveriteľné to, čo Ježiš hovoril a žiadali od neho nejaké „znamenanie z neba“ — nejaké zázračné potvrdenie, že za ním, za jeho slovami stojí sám Boh. Pri jednej takejto príležitosti povedal Ježiš svojim poslucháčom, že nedostanú iné znamenanie, ako znamenanie proroka Jonáša: „Lebo ako bol Jonáš v bruchu žraloka tri dni a tri noci, tak bude aj Syn človeka

tri dni a tri noci v útrobach zeme“ (Mt 12, 40). My dnes už vieme, že týmto znamením, ktoré potvrdzuje božské poslanie Ježiša z Nazaretu bolo jeho zmŕtvychvstanie po predchádzajúcom pochovaní.

Z poverenia samého Ježiša Krista sa apoštoli stávajú „poštármi“ jeho radostného posolstva, „evanjelia“ „grécky“ (evangelion — radostná zvesť): „*Chodte do celého sveta a hlásajte moje Posolstvo všetkému stvoreniu!*“ (Mk 16, 15).

Keď si však všimneme apoštolov, svoje sprostredkovávanie Ježišovho Posolstva začínajú spravidla „doručením zatvorenej obálky“ — hovoria o Ježišovi z Nazaretu ako o historicky nepochybnej osobe a poukazujú na jej „známku“ a „pečiatku“. Touto drahocennou známku na živote Ježiša Krista je jeho smrť na križi, ktorú prijal ako najvyššiu obeť jeho lásky k ľuďom. Sv. Otec Ján Pavol II. hovorí v encyklike „*Vykupiteľ človeka*“: „*Kristov život hovorí aj k toľkým ľuďom, ktorí ešte nie sú schopní povedať s Petrom: Ty si Kristus, Syn živého Boha. On, Syn živého Boha, hovorí k ľuďom aj ako človek. Hovorí sám jeho život, jeho ľudskosť, jeho vernosť pravde, jeho láska, aj jeho smrť na križi, táto nevypytateľná hĺbka jeho bolesti a opustenosti*“

MAŤ ČAS PRE EUCHARISTICKÚ A MARIÁNSKU ÚCTU

zábavný program, alebo film s dobrými hercami, ako napríklad s Funesom.

● **Aký je váš názor na zjavenia v Litmanovej?**

— Nemôžem nazvať tieto udalosti, ktoré sa v Litmanovej odohrávajú — zjaveniami. To, čomu sa povie zjavenie, už musí byť potvrdené Cirkvou. Nechcel by som vystaviť riziku dobré meno Cirkvi. Takýto názov „zjavenie“ by sa mohol raz zneužiť proti Cirkvi a proti mariánskej úcte. Zostávam k tomu zdržanlivý, ale zároveň chcem povedať, že všade kde sa ľudia modlia k Panne Márii je to len a len dobre.

● **Čo vás viedlo k tomu, že ste si zvolili za svoje biskupské heslo — Hľa, Matka Tvoja?**

— Keď som bol menovaný za biskupa, bol som si vedomý, že som jedným z najmladších biskupov v Cirkvi. A zároveň som prežíval toto menovanie ako svoju Golgotu. Ján bol najmladším z apoštolov. Keď stál pod Ježišovým križom na Golgote, počul Ježišove slová — Hľa, Matka Tvoja. Táto skutočnosť ma asi najviac inšpirovala k tomu, aby som si vybral toto biskupské heslo.

● **Vieme o vás, že rád športujete, ako často?**

— Teraz je toho času menej, ale športujem naozaj veľmi rád. V súčasnosti tak raz, dva razy do týždňa.

● **Máte rád zvieratá, ak áno, aké?**

— Vždycky som si prial mať veľkého vlčička, ale nikdy som si ho nemohol dovoliť, lebo podľa slov pána profesora Vrableca — kňaz nesmie mať, alebo vlastniť také zvieratá, ktoré by ľudia odpudzovali od fary.

● **Chcete nám niečo povedať o vašej rodine?**

— Sme štyria súrodenci, traja bratia a jedna sestra. Dvaja bratia sa rozhodli pre rodinný život, sestra je rehoľníčkou u sestier Nepoškvrneného počatia Panny Márie. Mám obidvoch rodičov, pred dvoma rokmi mi zomrel dedko 93-ročný, ktorého som mal rád. Atmosféra stretnutia s otcom biskupom povzbudila mladých nielen k intenzívnejšiemu prežitiu veľkonočných sviatkov, ale pre mnohých bola aj prvým krokom reagujúcim na jeho výzvu, aby sme sa my, mladí pripravili na vstup do tretieho tisícročia viac prehlbení vo viere a kresťanskom spôsobe života.

Spracoval A. MESÁROŠ

(bod 7.). Týmto obdivom voči trpiacemu Kristovi je, napríklad, pretkaná kniha Ajtmatova, Popravisko.

Avšak na tejto drahocennej „známke“ je aj božská pečiatka, potvrdenie celého obsahu Ježišovho života všemohúcim Bohom. Touto „pečaťou hodnovernosti“ je Ježišovo zmŕtvychvstanie.

Apoštoli chápu svoje poslanie hlavne ako „svedkovia zmŕtvychvstania“. V predchádzajúcich témach sme sa snažili prehĺbiť si vieru v Kristovo zmŕtvychvstanie a lepšie porozumieť spásny význam jeho smrti a vzkriesenia.

Až potom, keď adresáti tohto radostného posolstva prevzali „obálku“ — čiže, keď s vierou prijali Ježiša Krista ako Božieho Syna a svojho záchrancu, až potom im apoštoli „otvárajú obálku“, oboznamujú ich s obsahom Ježišovho života a učenia. Skutky apoštolov nám o tom hovoria, že pokrstení „sa vytrvalo zúčastňovali na učení apoštolov“ (Sk 2, 42); Lukáš píše evanjelium pre „Teofila“ (veriaceho kresťana) s odôvodnením: „*aby poznal spol'ahľivosť učenia, do ktorého bol zasvätený*“ (por. Lk 1, 4).

Teda, práve ľudia, ktorí už verili, kým je Ježiš z Nazareta a aký je jeho význam, práve títo ľudia prejavujú záujem dôkladnejšie poznať celý jeho život, oboznámiť sa s jeho učením. Ba, tento veriaci pohľad na Ježiša Krista je podmienkou správneho pochopenia jeho slov a skutkov. Práve preto, že na Ježišovi spočíva Božia pečať vzkriesenia, má i celý jeho pozemský život a každé jeho slovo veľký význam: veď to bol život Božieho Syna, najdokonalejšieho človeka, ktorý je vzorom pre každého človeka . . . Za jeho slovami stojí autorita samého Boha — a preto je veľmi dôležité vedieť, čo nám hovorí . . .

Preto je postoj spoločenstva kresťanov, postoj Cirkvi, k obsahu Ježišovho posolstva taký, ako o tom hovorí sv. Otec v uvedenej encyklike: „*Cirkev neprestajne počúva jeho slová, vždy znovu ich číta a s najväčšou nábožnou úctou si obnovuje každú podrobnosť jeho života. . . Cirkev prežíva jeho tajomstvo, neúnavne z neho čerpá a stále hľadá cesty, ako toto tajomstvo Učiteľa a Pána priblížiť ľuďstvu. . .*“ (bod 7.).

Na tomto mieste by bolo dobré prehodnotiť náš prístup k Ježišovmu Posolstvu. Zdá sa, že generácia nás, súčasných kresťanov, sa uspokojuje s prevzatím tejto drahocennej „obálky“, s tým, že sme si ju uložili do kostolov a možno i do knižníc — ale obsah tohto Posolstva takmer nepoznáme. Príčin je veľa. Ale tá najzákladnejšia je zrejme v tom, že sme — snád' nevedomene — zaradili evanjelium na jednu úroveň s inými knihami; uspokojili sme sa s letmou informáciou o Ježišovom učení — ako sme ju získali z katechizácie v detstve či v kostole. Najčastejší dôvod nášho slabého záujmu o Kristove slová je snád' v tom, že považujeme iné povinnosti a záujmy za dôležitejšie a že dávame prednosť „zabavnému priemyslu“ pred záujmom o pravdu . . .

(Pokračovanie)

(o. biskup František RÁBEK)

Náš obrad v Paríži

Vzácný hosť, ktorý zavítal medzi nás, je otec biskup Michal Hrinčíšin z Paríža. Na vizitke, ktorú mi dal, je však jeho meno písané tak, aby si zachovalo svoju zvukovú podobu — Mgr. Michel Hrynchshyn.

Poskytol nám rozhovor a my sme získali nové, pre nás veľmi zaujímavé informácie:

Už samotný fakt, že v Paríži žijú gréckokatolíci je pre nás veľký objav.

(Otec biskup na to s úsmevom reaguje a poznámenáva:

„Budem hovoriť po ukrajinsky,“ francúzštinu odmieta.)

— Áno, v Paríži žije skupina Ukrajincov a medzi nimi i gréckokatolíci. Asi tisíc ľudí, nie je to veľká skupina.

Som biskupom nielen pre týchto gréckokatolíkov v Paríži, vo Francúzsku, ale i pre gréckokatolíkov v Beneluxe a Švajčiarsku. V týchto piatich krajinách žijú Ukrajinci, ktorí si uchovali svoju vieru.

Sú rozmiestnení na tomto veľkom území. Apoštolát je tu veľmi ťažký, ale usilujeme sa spoločne zo všetkých síl uchovať si vieru i obrad. Nie je nás veľa, niekoľko tisíc ľudí.

● **Mnohí z nás už v Paríži boli, obdivovali Louvre, Eiffelovu vežu, Champs Elysées, ale chrám nášho obradu navštívil asi málokto. Povedzte nám, kde by sme ho v Paríži našli?**

— Nachádza sa priamo v centre Paríža, v Latinskej štvrti, na boulvári Saint Germain a na rohu ulice de Saint Père.

Ja žijem vo Vincennes. To je predmestie Paríža, je tam nádherný park a tam je i moje sídlo.

Okrem toho sú v Paríži i naše sestričky z kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie, majú tu svoj kláštor, je to malé spoločenstvo — tvorí ho päť sestričiek.

Máme bohatú knižnicu a vedecké centrum, tam vznikla veľká encyklopédia — doteraz vyšli tri diely. Pripravujeme štvrtý a piaty diel. Vyšla po ukrajinsky i po anglicky.

Na tejto práci sa podieľa mnoho vedcov. Sú medzi nimi gréckokatolíci, pravoslávni a ďalší. Štyridsať rokov funguje toto veľké vedecké centrum s obrovskou knižnicou, kde vedeckí pracovníci môžu tvorivo pracovať. Takou významnou osobnosťou bol napr. profesor Volodimir Kubyjovič. Zomrel pred piatimi rokmi a ja som ho pochovával.

Jeho nástupcom je teraz profesor Arkadij Žukovskij z Bukoviny, syn pravoslávneho kňaza.

My, vo Francúzsku, spolu veľmi dobre spolupracujeme, nemáme medzi sebou žiadne nedorozumenia. Stretávame sa tu spoločne, žije tu viacero pravoslávnych nielen z Bukoviny, ale i z Volyne. Naše vzťahy sú veľmi dobré, navzájom si pomáhame.

● **Kde inde vo Francúzsku by sme našli gréckokatolícke chrámy?**

— Máme malý kostol aj v Lourdoch. Je tam i malý hotel pre pútnikov. Ďalšie centrum máme v Lyone, v Lille, Strasbourg, ale i v Belgicku sú naše chrámy. Žije tam skupina Ukrajincov, sú organizačne veľmi schopní napr. v Charle Roi, v Liège, v Bruseli.

Máme chrámy alebo kaplnky, máme i veriacich, ale chýbajú nám kňazi. Naši veriaci žijú od seba vzdialení niekoľko desiatok kilometrov a kňazov je málo.

To však nie je problém len našej cirkvi, ale nedostatok kňazov aj v cirkvi latinského obradu. Je to vlastne problém západnej Európy, stretávame sa s ním vo Francúzsku, Belgicku, aj v ďalších krajinách.

● **Otec biskup, kedy ste odišli z Ukrajiny?**

— Slovania začali putovať z Európy za more okolo roku 1880. Slováci, Poliaci, Ukrajinci a moji rodičia emigrovali tiež — začiatkom storočia v roku 1909 a ja som sa už narodil v Kanade. Teraz žijem deväť rokov vo Francúzsku, (s úsmevom dodáva), v Paríži.

● **Služby božie sú v akej reči?**

— Používame hlavne ukrajinský jazyk, trochu i francúzštinu, tiež starosloviencinu, ale hlavne ukrajinskú reč.

● **Mládež rozumie, nezabudla na svoj materinský jazyk?**

— Áno, rozumie. Teraz, keď nastali veľké zmeny vo východnej Európe, ľudia sa môžu viac stretávať, porozprávať. Dedovia, ale najmä mládež majú veľké nádeje, veľa očakávajú od zmenených pomerov. Dúfame, že vzniknú ukrajinské zastupiteľstvá po celom svete i v západnej Európe, že budú živšie kontakty s našou pôvodnou krajinou. Veríme, že i Ukrajina vstúpi do Európy. Nebude to hneď, nemám ilúzie, že to bude trvať asi dvadsať rokov.

● **Myslíte, že to bude tak dlho?**

— Áno, určite. Východná Európa zaostala za svetovým vývojom, je to tak.

● **Ako sa vám žije v tom rozprávkovom meste, v Paríži?**

— V Paríži je desať miliónov obyvateľov. Ročne sem prichádza asi dvadsať miliónov turistov. Na parížskom letisku je ročne 50 miliónov cestujúcich v priebehu roka, ich počet sa má do roku 2000 zdvojnásobiť. Paríž je hlavné mesto Európy. Všetko, čo sa deje v Európe, to všetko ide cez Paríž. Je to bohaté a krásne mesto. Žijem tam, ale nemám čas obdivovať krásy Paríža. Som biskupom, sekretárom i kantorom, všetko musím robiť sám. Nemáme kňazov, tak veľmi by sme ich potrebovali. Najlepšie by bolo, keby ste nám ich mohli poskytnúť.

Ďakujem za rozhovor

Mária PEŠEKOVÁ

POVEĽKONOČNÉ

S veľkou radosťou sme oslávili najväčší cirkevný sviatok — sviatok sviatkov — Vzkriesenie nášho Pána. Vieme, čo mu predchádzalo: zrada, odsúdenie, opustenie, hrozné utrpenie, krížová cesta, pribitie na kríž a vykupiteľská obeta — smrť. Za všetkých ľudí. Golgota však ponúkla vo veľkonočné ráno svoj nádherný plod — nový život — oslávenému Kristovi a cez neho všetkému stvoreniu. Z ovocia Golgoty a vzkriesenia vyrástla aj Kristova Cirkev a z neho žije už dvetisíc rokov.

Spasiteľ povedal: „Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás“ (Jn 15, 20). Ale aj: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20), ďalej — „Ja som vzkriesenie a život, kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie“ (Jn 11, 25).

28. apríla si viac než symbolicky pripomíname golgotu našej gréckokatolíckej Cirkvi, ktorá v roku 1950 bola totálne pribitá na kríž. Mnohí z vás sa pamätáte na časy násilnej likvidácie a na smutné roky, ktoré nasledovali. Lúče slobody čiastočne zažiarili našej Cirkvi už v roku 1968, ale plnosť vzkriesenia naša Cirkev prežíva až v týchto dňoch.

Naša Cirkev sa konečne môže rozvíjať a zdravo žiť. Má dvoch biskupov, katedrálu, rezidenciu, bohosloveckú fakultu, horlivých kňazov, veriacich. Okrem eparchiálnych kňazov naši kňazi žijú aj v troch reholných spoločnostiach. Sú to baziliani, redemptoristi i jezuiti. Rozvíjajú sa aj ženské reholné spoločnosti — baziliánky a služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie. Na bohosloveckej fakulte sa formujú budúci kňazi i laici — budúci katechéti. Po našich mestečkách i dedinách budujú sa nové chrámy a renovujú tie, ktoré sa zo známych príčin nemohli v minulosti opravovať. Vo farnostiach slubne pracujú farské úrady pod vedením správcov farností.

Slubne sa rozvíja aj naša kultúrno-náboženská ustanovizeň Spolok sv. Cyrila a Metoda. Vzrastá jeho členská základňa. Jeho hospodárske zariadenie Byzant otvorilo už tri predajne s náboženskou literatúrou a chrámovými potrebami.

Naši veriaci už majú znova plný priesťor pre rozvíjanie duchovného života, dôkladnej náboženskej výchovy svojich (Pokračovanie na 7. strane)

SVIATKY V PRVOTNEJ CIRKVI

Boh svoju lásku prejavuje voči človekovi uzavretím zmluvy medzi sebou a človekom. Boh si vyvoľuje svoj ľud, ktorý je verný, hoci je na zemi utláčaný. Obraz takejto zmluvy nachádzame v Biblii, keď Boh uzatvára zmluvu medzi sebou a Abrahámom. Predpovedá mu hojné potomstvo. Prísľub Izákovho narodenia dáva nám základ prvotnej cirkvi. (Gen. 17). Fundament prvotnej cirkvi sa ďalej rozširuje o Ezauva a Jakuba, synov Izákových. Zmluva uzavretá bola s Abrahámom o hojnom počte národa sa dopĺňa o dvanásť Jakubových synov, čo predstavuje znak celého ľudstva. Podmienky zmluvy s Bohom sa ústne preukazujú z pokolenia na pokolenie. Takto podané to prichádza až do prvotnej kresťanskej cirkvi založenej Ježišom Kristom, ktorú ďalej rozširujú apoštoli. Plnosť zmluvy Boh rozširuje cez Mojžiša na hore Sinaj, čo príchodom Ježiša Krista sa dokoná až na kríži.

Dni sviatkov v starom ako aj v novom zákone nám pripomínajú významné udalosti v živote cirkvi. Fundamentalnosť sviatkov začína až od zmluvy Boha Jahve s Mojžišom a zjavením dekalógu. Tu sa začína rozdelenie sviatkov na tzv. prikázané a doporučené. Tieto doporučené vznikajú až v pozdejšom dejinnom slede. Pripomínajú menej významné udalosti v dejinách Izraelského národa. Ide tu hlavne o sviatok *Purim* (knihy Ester — prenasledovanie — los je hodeny) a *Chanuka* (sviatok svetla).

Prvým prikázaným sviatkom spomenutým už v treťom verši dekalogu je *Sabat* (sabat). Deň voľný od práce. Tento deň je počítaný v judaistickom kalendári ako prvý deň týždňa. Podľa toho siedmy deň, kedy

Boh odpočíva po stvorení sveta je sobota (sabat) — (Gen 2,2). Ale sobota začína už západom slnka v piatok večer, kedy je čas prípravy na „nový deň“ sviatkov. Podľa starej zásady u ortodoxných Izraelitov v tento deň za prácu bola považovaná aj obsluha pri stole, zapálenie sabatových sviečok, kúrenie. Z toho tiež vidíme obraz nutnosti ukrižovania Ježiša Krista v piatok do západu slnka, teda asi do tretej hodiny, lebo bol prípravný deň — pred sobotou (Mk 15, 42). Skoro ráno v prvý deň týždňa, keď vstal zmŕtvych (Mk 16, 2, 9) nám dáva teda jasný dôkaz o tom, že týždeň sa začína nedeľou. Novozákonný deň odpočinku je nedeľa na pomiatku zmŕtvychvstania Pána Ježiša (Sk 2, 22-25).

Na pamiatku egyptského otroctva, vyvedenie na púšť, 40-ročnej púte po púšti, izraelský ľud slávi tri putovné sviatky, kedy je povinný každý Izraelita putovať zo svojho domu do Jeruzalema. Tento východ z Egypta nám opisuje kniha Exodus. Ide tu o prvý veľký sviatok *Pesach* (Pascha) (Ex 12, 14; Lv 23). Druhý deň po slávení Pánovej Paschy sa slávi deň obetovania prvotín z novej úrody. Týmto úkonom sa začína aj žatva, ktorá končí na 50 deň od dňa *Savaot* (Lv 23) dňom *Sukot*.

Novozákonný obraz nachádzame vo Veľkom Piatku — ukrižovanie a zmŕtvychvstanie — prechod do nového a večného života. Prechod zo smrti do večného života — prechod z Egypta do zaslúbennej zeme.

Nová úroda sú tiež — noví ľudia po prechode. Slávnosť 50-tnice je prijatie zoslania Ducha Svätého. Koniec žatvy je obraz sily do nového roku a Duch Svätý je tiež pre nás sila do ďalšieho roku.

Sviatky, ktoré už neboli putovné do Jeruzalema, boli *Roschha* — Szana (Nový rok) a *Jom Kipur* (Deň zmierenia) (Lv. 23). Nový rok sa začína v septembri, asi tak v prvej polovici mesiaca. V Novom zákone sa začína nový rok narodením Krista — Vianoce. Deň zmierenia s Pánom je pre nás svedčá aspoň raz v roku.

Najväčším sviatkom pre Izraelský národ, ktorý má historický význam je *Pesach*. Ním sa začínajú jarné sviatky, ktoré začínajú 14-teho mesiaca *Nizan* a trvajú 7 dní. Je to sviatok, ktorý pripomína prechod z otroctva do slobody, východ z Egypta do zaslúbennej zeme. Mimo samotného charakteru sviatku má tento ešte jednu zvláštnosť. Jeho slávenie začína odpoveďami na otázky, ktoré kladie najmladší člen pri stole počas celej večere, ktorá sa volá *Seder*. Rozprávanie celého biblického príbehu sa volá *Hagada*. Je to zhodné s knihou *Genesis*. Tento sviatok trvá 7 dní ale v diaspore 8 dní. Prvé dva dni sú voľné od práce a vo večernej modlitbe sa spomínajú živí členovia rodiny, v posledné dva dni sa v modlitbe spomínajú zomrelí z rodiny.

Celková dĺžka tohto sviatku, ktorá trvá 7-8 dní je rozdelená na dve časti. Samotný sviatok *Pesach* (Ex 34, 25) znamená prechod Pána, minútie domov Izraela počas desiatej rany zasadené v Egypte. Tento sviatok trvá len jeden deň, po ňom začína sviatok nekvasených chlebov, čo znamená, že v čase keď Izraeliti utekali z Egypta, zapravené cesto na chlieb nevykyslo ale sa na púšti spieklo. Sviatok *Chagha* — macot je zapísaný v knihe Ex 23, 15 a Lev 23, 6.

V knihe Exodus nájdeme tiež pokyny pre slávenie tohto sviatku. „V tú noc budete jesť mäso pečené na ohni, spolu s nekvaseným chlebom a horkými bylinami.“ Pečené mäso jahňaťa má v hebrejčine význam *pesach* — Boh ominul, nekvasený chlieb znamená, že nebolo času dať zakvasiť a horké byliny predstavujú ťažký život izraelského národa v Egypte. Celý tento večer, kde sa strieda rozprávanie (*hagada*) s jedením, ktoré pripomína tiež dejinný sled udalostí sa volá *se der*, čo v preklade znamená poriadok.

Príbeh samotného sedru. Na stole sa nachádzajú tri (plnosť) macesové placky (nekvasený chlieb), uložené na sebe, pečené vajce a kúsok pečeného mäsa s kosťou, miska so slanou vodou, horké byliny, jablčná pasta ochutená škoricou, mandľami, čo symbolizuje tehu, ktorú vyrábali v Egypte.

Liturgické slávenie sa začína chválou Boha za sviatok a dary na stole. Nasleduje delenie sa macesom pre každého, kto je pri stole, recitovanie *hagady*, dakovné modlitby po večeri, recitovanie žalmu 115 — 118. Počas večere sa pije víno zo štyroch pohárov, ktoré predstavujú (Ex 6, 6): vyvediem vás, vyslobodím vás, vykúpim vás, vezmem vás za svoj národ. Predsviatok je zasvätený upratovaniu od „starého kvasu“, je zakázané prechovávať v dome kvas.

Tieto nariadenia slávenia obety pre Pána, delenie macesom, rytusa samotného slávenia sviatku, má obraz v Novom zákone v spoločenstve prvých apoštolov na lámaní chleba (Sk 2, 12).

ZAMYSLLENIE

(Dokončenie zo 6. strany)

detí i charitatívnej činnosti. Predovšetkým majú svedčiť svojim kresťanským životom doma i na svojich pracoviskách. Všetci máme veľa možností rozvíjať svoj kresťanský život. Len ich využijeme. Náš Spasiteľ nás obdaroval mnohými darmi, nechcime ich zakopať. A nezabúdajme ani na to, čo je nám vlastné. Poznávajme svoj východný obrad, aby sme nim mohli byť obohatení pre celú všeobecnú Cirkev.

Ale vráťme sa k prvotnej myšlienke — Golgota a vzkriesenie. Dávame si otázku, ako to ide spolu. Spiritualita našej východnej Cirkvi byzantského obradu to jasne vyjadruje nielen v liturgii, ale aj vo všetkých sviatostiach, aj v celom náboženskom prejave.

Pozrime sa na východný kríž. Čo vyjadruje? Poviete Golgotu, ukrižovaného Spasiteľa. Áno, máte pravdu, ale nielen to. Vyjadruje aj druhú časť našej témy — Vzkriesenie, veľkonočné ráno. Východná spiritualita predstavuje Krista na kríži už vzkrieseného a osláveného. Všimnime si to pozorne. Pozorujme východný kríž. To už nie je Kristus v mukách zomierania, nemá krč-

vite stiahnuté svaly po smrteľnej agónii, ako to krížom vyjadruje západná Cirkev, ktorá krížom vyjadruje bolesť, utrpenie a smrť. Východné ponímanie kríža je hlbšie. Vždy sa chápe v súvislosti so vzkriesením. Preto v jeho znázorňovaní vidíme prekryvať sa dve roviny — Golgotu a Vzkriesenie, Veľký piatok a Veľkonočné nedeľu, hrozné utrpenie a nekonečnú radosť. Takýto pohľad na kríž nás vychováva a pozitívne nasmerováva. Naša Cirkev v liturgii tretej pôstnej nedele a na sviatok Povýšenia sv. Kríža spieva hymnus: Tvojmu krížu klaniam sa, Vládca, a Tvoje sväté vzkriesenie oslavujeme. Znova vidíme bezprostredné prekryvanie jedného s druhým. Jedno s druhým je nerozlučne spojené a nemožno to ináč, čiže oddeľne chápať. Bolo by to neúplné a ochudobňujúce. V tomto zmysle vnímajme aj nedávne utrpenie našej gréckokatolíckej Cirkvi a jej vzkriesenie.

S pohľadom na Kristovo utrpenie a jeho slávne vzkriesenie lepšie chápeme svoj život i jeho ťažkosti. Vidíme i radosnú perspektívu nášho vzkriesenia a oslávenia s našim Spasiteľom.

o. Ján BABJAK, SJ

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 109. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892 — 1992)

(17. pokračovanie)

Kalinov

Práca u mentálne postihnutých detí a mládeže má iný charakter ako v domove dôchodcov. Prvým takýmto ústavom bola pre nás Jablň. Bolo sa treba učiť, študovať psychológiu u takýchto detí. Sestry navštívili aj niektoré ústavy tohto druhu.

Ako sme už spomínali, s touto prácou sme začali v Jablňi roku 1975. Pracovali tam deväť sestier. Práca sa už zabehla. Už sa nám aj dobre pracovalo. Do toho zasahuje Okresný ústav sociálnych služieb v Humennom a rozdeľuje naše sestry. Veľmi sme sa tomu nebránili, pretože išlo o našu obec. Päť sestier ostáva v Jablňi a štyri odchádzajú do Kalinova.

Dňa 31. augusta 1977 štyri naše sestry

počet zvýšil na 86 postelí. Dve sestry pracovali pri výchove schopnejších detí, čo sa ešte niečomu naučia. Jedna bola pri tých, s ktorými sa už nedá nič robiť, len dávať pozor.

V ústave je kaplnka pre sestry, ale tu je veľmi prísne zakázané dievčatám a zamestnancom chodiť do nej. Bolo to tak pred nami a tak zostalo. Zamestnanci sa v tom ohľade boja sami seba a vedúceho ústavu. Je schopný prepustiť zamestnanca z práce, ak ho nerešpektuje. S dievčatami sa preto sestry modlia sv. ruženec len v soboty, nedele a sviatky. Niekoľkokrát do roka im poskytnú možnosť byť na Službe Božej a prijať sviatosti, ale robí sa to tajne.

Sestry veľmi pomáhajú obyvateľom obce. Ľudia sú im za to veľmi povďační.

O Boží chrám sa starajú miestne ženy. Ak však treba, zapájajú sa k tomu aj naše sestry, najmä na veľké sviatky.

S dievčatami sestry pripravujú kultúrne programy, ako napr. na MDŽ, MDD, Vianoce a rôzne jubileá. V roku 1978 vystupovali v obecnom kultúrnom dome na MDŽ s veľmi dobrým úspechom.

Verejný apoštolát nie je možný, pretože štátne orgány by sa nám hneď vyhrážali prepustením zo zamestnania. Ako všade, aj tu sa môže apoštolovať iba osobnými stretnutiami s ľuďmi, dobrou knihou, modlitbami, skrytými obetami a príkladným rehoľným životom a povzbudivým slovom.

Pred nami tu pracovali sestry západného obradu. 6 rokov sestry sv. Alžbety a 10 rokov sestry sv. križa.

V dobe pravoslavia by nám tu nebolo možné sa udržať pre útoky pravoslávnych. V roku 1970 sme sa tu chceli dostať, keď nás nemali kde umiestniť, ale rímskokatolícke sestry nám neprepustili ústav. Až teraz to zariadila Božia prozreteľnosť. Tak-

(Pokračovanie na 9. strane)

Sestry v Kalinove s o. F. Demčíkom (r. 1980)

prevádzajú z Jablňe do Kalinova, ktorý leží pri poľskej hranici v okrese Humenné. Sú to sestry: Veronika Zbihlejová, predstavná, Klementia Turčanová, vedúca zdrav. sestra ústavu, Magdaléna Karasová, zdravotná sestra, Makrina Peleščáková, zdravotná sestra.

Vedúci ústavu a pracovníci nás prijali veľmi milo. Aj miestni veriaci sa tešili, že sú to ich sestry. Hneď popoludní bola pracovná porada, na ktorej nás vedúci ústavu predstavil zamestnancom, a zaželel nám dobrú spoluprácu. Povedal, že za sestier sv. križa to bolo výborné, a želá si, aby sa to udržalo aj ďalej. Ale ich bolo desať a nás štyri!

Práca v Kalinove bola tá istá ako v Jablňi. Lenže väčšia časť detí bola bezvládna. Pri našom príchode bolo 80 detí. Potom zlikvidovali izbu pre kňaza, dali preňho len malú, a umiestnili v nej chovanky. Tak sa

Ústav pre mentálne postihnutú mládež v Kalinove

mer ani nevieme, ako sme sa sem dostali, aby sme pracovali v našej gréckokatolíckej obci.

Kalinov je filiálka farnosti Borov. Sestry musia mať svojho kňaza. S tým je stále problém. Pol roka tu bol o. Róbert Miko, čo slúžil sestram sv. kríža. Dva a pol mesiaca tu dochádzal o. Ján Puškáš z Habury, štyri mesiace tu bol o. Gabriel Kopčay, dva a pol mesiace o. Pavol Marťák z Humenného, jeden mesiac zasa prichádzal otec z Habury. Na päť zimných mesiacov sa prihlásil k nám o. Juraj Nižník z Košíc, pretože nás ľutoval, že budeme bez duchovnej útechy dlhý čas.

Ale problém je stále otvorený... Farnosť leží v ústraní, naša obec ešte viac, a tak nikto sa nechce podujat' na trvalú duchovnú službu pre naše sestry. V lete sa k nám dá ľahko dostať autom, alebo aj samy pôjdeme autom na Služby Božie. Sestra Klementia má vodičský preukaz, a preto ľahko sa dostaneme na Službu Božiu. Pán Boh je však dobrý, sme jeho deťmi, a tak vždy zariadil, že sme neboli bez Služby Božej.

(Pokračovanie v budúcom čísle)

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejšová, pre tlač upravil o. F. D.)

Prvé sv. prijímanie v Kalinove r. 1981. Na snímke sestry s o. A. Janočkom

Svetový kongres pre život

Ochranu života od počatia až po smrť dnes mnohí ľudia, ktorí sa nazývajú moderní a pokrokoví, dôsledne nedodržiavajú. V záujme „pomoci“, ľudskosti, ochrany matky, či dieťaťa končia mnohé nenarodené deti svoj život v nádobe na odpadky už v prvých týždňoch svojej existencie...

Vedú sa dlhé debaty o tom, čo s chronicky chorými a starými ľuďmi — či by nebolo vhodné ukončiť ich život, aby viac netrpeli. Vedci sa snažia o vynájdenie spôsobu génovej manipulácie u človeka, aby tak mohli ovplyvniť kvalitu ľudskej populácie. Iní zas umelým oplodnením chcú pomôcť tým manželom, ktorí nemôžu mať deti (čo často skomplikuje ich vzájomné vzťahy), alebo chcú embrionálnymi tkanivami (z potratených detí) liečiť rôzne choroby. Na tieto otázky, ale aj na mnohé iné, sa bude hľadať odpoveď a vyjadriť sa k nim postoj na svetovom kongrese PRO-LIFE BRATISLAVA 1992, 28.—31. 5. 1992.

Uskutoční sa vďaka rozhodnutiu Pontifikálnej rady pre rodinu (Vatikán), ktorej predsedom je A. kardinál Lopez — Trujillo s podporou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky. Organizátorom kongresu je slovenská asociácia Donum vitae. Očakáva sa príchod mnohých významných hostí ako: Jozefa kardinála Tomku, Jána Chryzostoma kardinála Korca, slovenských biskupov a predstaviteľov kongregácií z Vatikánu.

Na kongrese sa stretnú najpoprednejší a najznámejší experti v otázkach úcty k životu, ktorí rozvedú vedecký program v týchto tematických okruhoch:

- ľudský život a humanita na prahu tretieho tisícročia,
- demografické, sociálne, ekonomické a právne aspekty,
- dôstojnosť a úcta k životu,
- rodina — miesto pre život,
- dnešná rodina — problémy a perspektívy,
- prirodzené plánovanie rodičovstva — pravda, láska, zodpovednosť,

- stretnutie s nenarodeným,
- všeobecná stratégia pre život, — mládež — nádej pre život a humanitu,
- filozofia a teológia života,
- medicínska etika a bioetika — výzvy súčasnosti,
- ľudské práva a zdravotnícka starostlivosť,
- kultúra pre život,
- smerovanie k životu a ľudskosti,
- čas pre celosvetovú záchrannú akciu: ľudstvo a humanita.

Paralelne s kongresom bude prebiehať Medzinárodné sympóziu lekárskej etiky (29.—30. 5. 1992), ktorého sa zúčastnia odborníci z etických a bioetických centier z celého sveta.

Na kongrese sa bude hovoriť o najzákladnejších hodnotách človeka. Bolo by dobré, ak by sa tieto myšlienky preniesli na celé Slovensko. Biskupi vyzývajú všetky farnosti, aby sa prostredníctvom zástupcov zúčastnili kongresu — len takto sa môžu dostať myšlienky kongresu do života kresťanov.

V tomto roku sa očakáva, že Svätý Otec vydá zásadný dokument, ktorý sa bude zaoberať človekom a jeho dôstojnosťou. Kongres „Pro-Life Bratislava 1992“ bude prípravným podujatím pre publikáciu tohto závažného posolstva Svätého Otca. Je dôležité vedieť, že pôvodne sa uvažovalo o konaní kongresu v Ríme alebo Bogote.

To, že sa nakoniec vybrala Bratislava, považujeme za česť. Týmto sa kongres stáva jedinečnou udalosťou, pre slovenský národ i cirkev. Mali by sme preto touto udalosťou žiť a pripraviť sa na ňu. Priestor na zamyslenie sa nad životom jeho významom, ochranou života a úctou k životu nám dáva i veľkonočné tajomstvo vykúpenia, ktoré práve prežívame.

Svätého Otca Jána Pavla II.

Pred stáročiami sa Mojžiš pýtal Boha na jeho meno: „Ja som, ktorý som“ (Ex 3, 14), zaznela odpoveď z horiaceho krika. JA SOM — je meno Boha „Jahve“. A Ježiš povedal synom Izraela: „Prv ako bol Abrahám, JA SOM“ (Jn 8, 58) — a oni ho vtedy chceli ukamenovať. Okrem toho povedal: „Keď vyzdvihnete Syna človeka, poznáte, že JA SOM“ (Jn 8, 28). Potom vyzdvihli Syna človeka na kríži, a keď bol mŕtvy, prebodli mu kopijou bok a bezduché telo bolo uložené do hrobu. No na tretí deň, včasráno, od prázdneho hrobu prichádza potvrdenie: JA SOM. Život a smrť Syna človeka sú založené na nesmrteľnosti TOHO, ktorý JE.

„Ja som s vami“ — tak prehovoril Kristus k apoštolom a posla ich do celého sveta hlásať evanjelium všetkým národom. (por. Mk 16, 15). Posla ich chudobných a bezbranných. Vrávi: Budete mi svedkami“. (Sk 1, 8). Na cestu si nič neberte. Tým, že máte svedectvo o zmŕtvychvstaní a o živote, máte všetko: JA SOM s vami. „Beda mi, keby som nehlásal evanjelium“ (1 Kor 9, 16), volá apoštol... Beda mi! „Ženie nás Kristova láska!“ (2 Kor 5, 14). Akáže

iná Dobrá zvesť sa vám môže dostať okrem tej, že Kristus zomrel za hriechy všetkých a že vstal z mŕtvych? Že v ňom ľudský a smrteľný život má korene v nesmrteľnosti TOHO, ktorý JE.

„JA SOM S VAMI“ — tieto slová znejú opakovane v srdci ľudstva: ony dávajú dejinám zmysel. „Dúfajte, ja som premohol svet“ (Jn 16, 33), uisťuje Zmŕtvychvstalý. „Hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20). Počúvajte túto výzvu všetci, všetky národy zeme! Počúvajte ju aj vy, národy Ameriky, ku ktorým pred päťsto rokmi prišlo svetlo kríža. Počúvajte ju však najmä vy, národy Európy, ktoré si potvrdzujete zmenami politického poriadku svoje osobitosti. Počúvajte, prosím vás, hlas toho, ktorý vo vás pôsobil veľkou silou. On vás vyzýva, aby ste mali odvahy: povzbudzujú vás, aby ste zo starého kontinentu tvorili novú skutočnosť, kde odlišovať neznamená stavať sa proti sebe a bojovať, ale navzájom sa obohacovať vzájomným dopĺňaním sa a odovzďávaním. Vyzýva vás, aby ste nikdy nestavali bezpečnosť na sile zbraní, čo ničia životy a všetko bratské občianske spolunažívanie, nepochovajte nikdy v egoizme, v stále rastúcej túžbe po majetkoch vznešené plány rozvoja a pokoja, hľadajte radšej slobodu, pravdu a lásku, tie robia (človeka) naozaj slobodným a dovolujú budovať spoločné nové ľudstvo.

Ja som s vami. Mój pokoj nech je s vami!“ — Toto opakuje Kristus, premožiteľ smrti, v tento deň svetla a nádeje. Nech toto veľkonočné pranie dôjde aj k tým, ktorí ešte bojujú na územiach Afriky, v srdci Európy a na Kaukaze. Ako nespomenúť drámu, ktorú prežívajú národy v Bosne a Hercegovine a Náhornom Karabachu? Obraciam sa s dôverou na vás, národy Blízkeho východu, také bohaté na ľudové a náboženské tradície, aby významné hodnoty, ktoré ste zdedili, uprednostnili dialóg a uľahčili sľubné rozuzlenie pretrvávajúcich problémov.

„Ja som s vami“ — pokračuje v hlásaní Cirkev. Koľkí misionári, rehoľníci a laici, muži i ženy, odovzdali sa ako dar lásky Bohu a bratom! Niektorí zaplatili životom za svoje verné svedectvo evanjeliu a za prácu pre človeka. Ich príklad je vzpruhou všetkým veriacim, živým dedičstvom celého ľudstva. V Kristovi, večnom živote, ich smrť, človekova smrť, nadobúda svetlo večného jasu. „Toto je deň, čo učinil Pán: plesajme a radujme sa z neho!“ (Ž 117—118, 24) Je to záračný deň víťazstva, veľká noc vzkriesenia. Kiež zvesť veľkonočnej radosti začujú všetci ľudia a všetky národy na Zemi!

Svätý Otec Ján Pavol II. sa stretol 9. apríla s vyše sedemtisíc mladými ľuďmi z rímskej diecézy. Účastníkmi stretnutia bola aj skupina mladých z Poľska a Slovenska, ktorí vytvárali akoby duchovný most medzi vlnajším stretnutím v Čenstochovej a tohtoročným v Ríme. Stretnutie s mladými v aule Pavla VI. bolo akousi vigíliou pred Svetovým dňom mládeže.

Tradičný Svetový deň mládeže na Kvetnú nedeľu bol v poradí už siedmym. Zúčastnilo sa ho okolo päťdesiat tisíc mladých zo všetkých končín sveta. Svätý Otec povzbudil prítomnú mládež, aby prijala spasiteľnú pravdu o umučenom a zmŕtvychvstalom Kristovi, hlboko ju prežívala a usilovala sa ňou preniknúť dnešný svet. Témou t. r. Svetového dňa mládeže bol príkaz samého Pána Ježiša „Idte do celého sveta a hlásajte evanjelium“. Ide o úlohu, ktorá sa týka osobne každého z vás — pripomenul Svätý Otec mladým. Kristus vás volá, aby ste sa stali apoštolmi vo svojom prostredí a vo svete.

Výzvu k mládeži v Rusku zaslal aj moskovský patriarcha Alexij II. Upozornil v nej na narastajúcu brutálnosť v spoločnosti a poukázal na kresťanstvo ako cestu do budúcnosti. Iba kresťanstvo môže vrátiť svetu „mladistvú sviežosť.“

Kardinál Jozef Tomko, prefekt vatikánskej Kongregácie pre evanjelizáciu národov, otvoril v hlavnom meste Kamerunu Jaunde nový katolícky inštitút pre východnú Afriku. Je to už piata katolícka univerzita na čiernom kontinente.

Nevieme, aká bude situácia v Juhoslávii v čase vyjdenia tohto čísla Slova. Obyvateľstvo Chorvátska, Bosny a Hercegoviny však vo Veľkom týždni prežívalo svoj veľký týždeň skutočne tragicky, o čom svedčia stovky nových obetí. Centrum bojov sa prenieslo do oblasti blízko Medžugoria. Tisíce bezbranných ľudí utiekalo pred pekelným násilím Srbov. Pod heslom „Deti MÁRIE“ prebieha výzva, ku ktorej sa svojimi modlitbami pripájajú ružencové spolky, bratstvá i celé farnosti. Naliehavú výzvu k nám zaslal z Ríma aj o. biskup Mons. Pavol Hnilica, S. J., aby každý z nás urobil všetko, čo je v jeho moci, na zastavenie tohto strašného zločinu. Prosí nás o modlitby a pomoc. Proti silám nenávisti postavme svoju armádu modlitby a pôstu, aby sme tak pomohli Máriinej iniciatíve pri zachraňovaní sveta a duší, pretože Jej prostredníctvom sa i nám na Slovensku dostalo Jej varovanie i povzbudenie.

● Do Bulharska sa vracajú pracovať františkánske misijné sestry Božského Srdca východného obradu. V rokoch 1933—47 viadli sirotinec v meste Plovdiv. Po prevzatí moci komunistami boli z krajiny vyhostené. Rehoľná kongregácia má niekoľko sestier bulharskej národnosti, ktoré pracujú v cudzine. Z dôvodu vysokého veku a zdravotného stavu sa vráti do Bulharska pracovať len jedna z nich. Sestry hodlajú začať svoju misiu v meste Rakovsky, kde žijú katolíci, ktorí i napriek prenasledovaniu si uchovali svoju vieru.

Gréckokatolícka cirkev v Rumunsku

Ak sa nejaký cudzinec dostane v nedeľu dopoludnia do niektorého rumunského mesta v oblasti Transylvánie a vidí tam zástupy schádzajúce sa na verejných námestiach okolo improvizovaného oltára, určite mu napadne, že sa tam pripravuje nejaká mimoriadna a výnimočná oslava. Opak je však pravda. Sú to gréckokatolíci, ktorí tam prichádzajú sláviť zvyčajnú nedeľnú bohoslužbu. Cudzinec by si azda položil otázku: „**Na verejnom námestí? Alebo aj na cintorinoch, či rozličných dvoroch?**“ Bohužiaľ áno, pretože chrámy ešte stále vlastní tí, ktorým ich stalinský režim v roku 1948 prideliť. A tak nebeská obloha je klenbou katedrály, v ktorej rumunskí gréckokatolíci obeťujú Pánovi spolu s obetou Euarchie aj svoje rozčarovanie, nepohodlie, zimné mrazy a dažde.

V období medzi dvoma svetovými vojnami bola gréckokatolícka cirkev v Rumunsku spravovaná v piatich diecézách, z ktorých jedna bola arcidiecézou na čele s metropolitom a v jednom vikariáte na čele s biskupom. Spravovala početné školy, ktoré mali vynikajúce meno. Rehoľné sestry sa venovali sirotám, starým a opusteným ľuďom... Veľmi obľúbená a vysoko kvalitná škola bola cirkevná tlač. Duchovný život veriacich bol intenzívny, katolícka akcia bola organizovaná vo viacerých vetvách napojených na život spolubratov v zahraničí, mnohé významné osobnosti kultúrneho, politického a predovšetkým kultúrneho života Rumunska boli gréckokatolíckmi. Celkový počet veriacich bol vyše 1,7 milióna a 2500 chrámami a s približne 2000 kňazmi.

Počas druhej svetovej vojny, keď oblasť Transylvánie, kde je sústredené obyvateľstvo gréckokatolíckeho

vyznania, bola pričlenená k Maďarsku, hlavným reprezentantom všetkého rumunského obyvateľstva na tomto území bol biskup Iuliu Hossu, ktorý dôstojne a odhodlane znášal všetky prenasledovania a príkoria.

Po skončení vojny nastolili v Rumunsku sovietske vojská komunistickú vládu a nad gréckokatolíckou cirkvou sa opäť začali zaťahovať tmavé mračná. V tlači sa začali objavovať články o „**zákernej aktivite**“, ktorú vyvíja „**reakčný Vatikán**“, „**spojenec imperialistov**“ cez jemu podriadené cirkvi. Vzápätí nato začali silnieť hlasy niektorých predstaviteľov pravoslávneho duchovenstva, ktorí ronili slzy nad „**rozdelením rumunského ľudu**“ do dvoch cirkví a žiadali jej „**návrat**“ k „**Matke-Cirkvi**“. Bola to priehľadná príprava frašky, ktorú už predtým zinscenovali v marci 1946 na Ukrajinu.

Ako dopadla táto tragická fraška? Z celkového množstva takmer 2000 kňazov sa im podarilo pozbierať iba 38, z ktorých dvom sa v poslednej chvíli podarilo utiecť. Títo po zastrašení a obrovskému nátlaku vystavení „**reprezentanti**“ gréckokatolíckej cirkvi 1. októbra požiadali o začlenenie do pravoslávnej cirkvi. Hneď nato komunisti zatvorili všetky cirkevné školy sa zatkli a mnohých kňazov, ktorí odmietli podpísať vstup. Väznení a súdení boli aj mnohí laici.

Keď boli všetci biskupi zatknutí, vtedajší apoštolský nuncius v Bukurešti G. Patrick O Hara ihneď nato vysvätil ďalších šesť na ich miesta, ktorí neskôr takisto skončili vo väzní. Práve na nich bol vykonávaný najväčší nátlak a s nimi zaobchádzali najbrutálnejšie, pretože sa domnievali, že kvôli ich mladému veku a menším skúsenostiam by mohli byť povľanejší a skôr sa vzdať svojej viery.

Pápež Pius XII. sa o tomto vyjadril takto: „**Je to vec, ktorá v dejinách Cirkvi nemá odbobu, keď všetci biskupi jednej krajiny boli väznení za svoju vieru bez toho, žeby sa medzi nimi bol našiel hoci len jediný, ktorý by prijal podmienky prenasledovateľov a opustil svoju vieru.**“

Gréckokatolícka cirkev v Rumunsku mala 12 biskupov — teda toľko mal náš Pán apoštolov — a všetci boli odsúdení ako „**velezradcovia**“ za to, že zostali verní Svätému Otcovi.

Siedmi vo väzení zomreli ako mučeníci, ostatní si odsedeli tresty od 13 do 17 rokov.

Ich hrdinstvo a spôsob, akým znášali všetko toto strádanie, mučenie a ponižovanie, oslovilo a pritiahlo k Bohu mnoho duší, medzi nimi tak jednoduchých ľudí ako aj známych profesorov alebo bývalých ministrov, ktorí vďaka ich príkladu konvertovali ku katolíckej viere. Nechýbali ani takí, u ktorých práve vo väzení dozrelo ich duchovné povolanie a z neho vychádzali ako vysvätení kňazi.

Cirkev však žila ďalej aj mimo väzníc. Ak mnoho veriacich, najmä na vidieku, navštevovalo naďalej ten istý chrám, obsluhovaný pravoslávny duchovným v tom istom východnom ohrade, robili to preto, že nemali žiadnu inú možnosť. V mestách bolo možné navštevovať katolícke chrámy latinského obradu, aj keď v maďarskej reči, alebo zúčastňovať sa tajne bohoslužieb, čo však bolo spojené s obrovským rizikom v prípade prezradenia. Rehoľné sestry žili naďalej v súlade so svojimi sľubmi, vyučovali deti a vychovávali okolo seba ďalšie generácie sestier. Fungovali aj tajné semináre, v ktorých sa formovali noví kňazi. Gréckokatolícka cirkev teda nebola mŕtva, pretože v nej pulzoval život milosti. Preto, keď 31. decembra 1989 bol vydaný oslobodzovací dekret, ten iba povoľoval to, čo nikdy neprestalo existovať.

V súčasnosti gréckokatolíckej cirkvi sú kladené všemožné prekážky. Z 2500 chrámov dostali naspäť okolo 40, čiže zanedbateľný počet. Sväté liturgie, prvé sväté prijímania i vysviacky kňazov môžu prebiehať iba na námestiach. Štátne orgány sú hluché na ich prosby, keď žiadajú svoje chrámy naspäť, pravoslávna hierarchia ich obviňuje z proselytizmu, ba dokonca z úmyslu pripojiť Sedmohradsko a Maďarsku, pretože sa stýkajú s maďarskými katolíckmi, ktorí sú im najbližší.

Pamätajme v modlitbách na našich bratov a sestry v Rumunsku, ktorí popri nesmiernej materiálnej núdzi musia trpieť nespravodlivosť a krivdu. V niektorom čísle nášho časopisu sa k situácii rumunských gréckokatolíkov ešte vrátíme.

Podľa zahr. prameňov Mikuláš HUČKO

Jevín Róbert

Veľ'konočná

Christos Voskresse!

Pán objal všetkých živých,
spasil celý svet,
väčšej radosti nad túto niet,
žiari nám v oslávenom tele-
všetko je na ňom snehobiele,
je ako najžiariivejší kvet.

Ó, Kriste — veľ'konočné Svetlo,
svieť nám do temnôt tohto sveta,
by aj pre nás dobro svitlo,
tešila nás z Blahozvesti každá veta!

Z pastierskeho listu biskupov Slovenska na Veľkú noc 1992

Slávime veľkonočné sviatky. To preto, lebo „bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus“ (1 Kor 5,7). Pre tých, ktorí žijú s Cirkvou, uvedené slová sv. Pavla sú veľmi známe, lebo sa v liturgii často vyskytujú. Zato všetci, ktorí ich dnes znova počúvame, potrebujeme nové zamyslenie, lebo v toto dnešné ráno znie veľkonočná pravda o vykúpení človeka oveľa silnejšie ako inokedy.

Kristus sa stal veľkonočným Baránkom podľa obrazu starozákonných baránkov, ktorých zbožní izraeliti obetovali Bohu ako prejav svojej lásky a vd'ačnosti, uznania jeho moci a vznešenosti a zároveň odprosenia za svoje nevernosti. Vo veľkonočné sviatky tu bola ešte osobitná pamiatka na vyslobodenie z egyptskej poroby. Obeta baránka symbolicky naznačovala obetovanie sa človeka Bohu. V baránkovi sa človek symbolicky dával Bohu.

Kristus je opravdivý Baránok. On sa skutočne obetoval. Nie symbolicky. Chápeme toto tajomstvo? Sotva. Tu len treba postáť a zamyslieť sa. Obetoval sa

VYBRALI SME . . . O LITMANOVEJ

Biskup Mons. Milan Chatur, CSsR, v rámci zoznamovania sa s jednotlivými farnosťami našej eparchie zavítal dňa 4. apríla t. r. aj do Litmanovej. Hoci sa tam zdržal iba krátko, ochotne odpovedal redaktorovi Slovenského denníka na rad aktuálnych otázok. K udalostiam údajného zjavovania sa Panny Márie na kopci Zvir (Orientácia, nadhľad a smer — Slovenský denník 7. apríla 1992) okrem iného povedal:

— *Tak ako do iných dedín som vstúpil i do Litmanovej a o to radšej — ako som to ľudom hovoril — že je tu ovzdušie naplnené mariánskou úctou a mariánskymi modlitbami. To, čo sa deje a ako sa deje, to zhodnotí Cirkev v budúcnosti po patričnom sledovaní.*

— *Nikdy som nechcel byť prekážkou tam, kde sa šírilo Mariino dielo, ale nikdy som ani nechcel nič uponáhľať, čo by Márii mohlo uškodiť, teda v tomto ohľade nechávam si svoj osobný názor pre seba a ako biskup hovorím to, čo hovorí Cirkev — až po naozajstnom potvrdení a chválení Cirkvou môžem oficiálne vyriešiť stanovisko. Zatiaľ beriem Litmanovú tak ako ostatné dedinky — a hovorím to úprimne — mne osobne nie je k Márii ďaleko na nijakom mieste. Pri mojej úcte k Márii, keby som hneď vedel, že áno, tu sa zjavuje, môj vzťah k Nej by bol taký, aký je. Mám ju rád a nepovažujem za potrebné, aby sa mi zjavila, ani toto miesto nepotrebujem preto, aby moja úcta bola hlbšia alebo väčšia. Nikdy nebudem odporovať tomu, čo chce Mária odporučiť, ale zároveň nebudem v tejto otázke preferovať len ľudskú vôľu.*

nie za seba, ale za nás. On iste videl a vidí do otázky človeka lepšie ako my. Len on vie, čo to pre človeka znamená byť spasený alebo zatratený. Žiť večne s Bohom, alebo existovať bez Boha a naveky pociťovať jeho stratu. Keď on túto realitu videl lepšie ako my všetci spolu, neváhal sa stať človekom a obetovať sa, aby zachránil našu večnú existenciu.

Bratia a sestry, o nás ide! Škoda len, že si to tak málo uvedomujeme!

Veľkonočné sviatky a dni, ktoré ich predchádzajú, zvlášť posvätné trojdnie — Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela sobota — sú príležitosťou znova si overiť skutočnosť vykúpenia. Nie v jeho objektívnej pravde — tej my nič neuberieme ani nepridáme — ale v našom subjektívnom prístupe k nemu.

Kristovi záležalo a záleží na nás. Dajme si otázku: Záleží aj nám na nás? A ďalšiu otázku: Záleží nám aj na našich bratoch a sestrách?

Keď bola nedávno v televízii beseda o tom, či je alebo nie je Boh a večný život, odznela tam pekná myšlienka: „Večný život začína už tu na zemi.“

Kristus totiž vykúpil aj naše pozemské skutočnosti: náš osobný vnútorný život, jeho pokoj a vyrovnanosť a vykúpil aj naše medziľudské vzťahy: v manželstve a rodine, v susedstve a na pracovisku, v obci, v národe a štáte, ba aj na celom svete. Vykúpil našu prácu a odpočinok, naše radosti i bolesti. Všetkému dal hlboký zmysel.

Lenže tak, ako možno odmietnuť večný život s Bohom, tak možno Boha vylúčiť aj z pozemského života. Je to na škodu človeka. Svätý Otec Ján Pavol II. v poslednej encyklike „Centesimus annus“ hovorí: „Marxizmus sľúbil, že vytrpie z ľudských srdc pomer k Bohu. Avšak výsledky dokázali, že toto sa nemôže podariť, iba ak zničením samého srdca.“ (odst. 24) A toto srdce

je už načaté. Morálny rozklad srdca tak jednotlivcov ako aj srdca národa je smutné dedičstvo 40-ročného plánovaného vyhánania Boha z našej spoločnosti. Pokiaľ to všetko bolo dusené pod príklopom totalizmu, ani sa nezдалo, že je to až tak zlé. Naopak. Ideologicky nátlak vyvolával obranné reakcie aj u tých, ktorí boli trochu vzdialení. Pádom totalizmu sa príklop otvoril a z kotla spoločnosti vyšlo všetko von. Dobré aj zlé.

Skoro všetci, veriaci i neveriaci, konštatujeme, že v našej spoločnosti nie je všetko v poriadku. Alebo je len veľmi málo poriadku. Veľmi sme stratili zmysel pre ľudské i kresťanské hodnoty. Otupeli medziľudské vzťahy, človek k človeku sa správa nie ako človek. Vo všeobecnosti sa neuznáva právo na česť. Aj v masmédiách ľudí potupujú, znevažujú, doslova osočujú, lebo bez overenia pravdivosti sa na ľudí vynášajú veci, ktoré ani nie sú pravdivé. Horšie je to, že verejnosť je do značnej miery schopná všetko uveriť. Stratil sa zmysel rozlišovania.

Pán Ježiš uzdravoval chorých, udivoval zástupy svojimi rečami o láske, pokoji, o odpúšťaní, dokonca aj o láske k nepriateľom. Evanjelista sv. Matúš na konci horskej reči poznamenáva: „... zástupy žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako ich zákonníci“ (Mt 7,28—29). V Kvetnú nedeľu mu privolávali: „Hosanna synovi Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom! Hosanna na výsostiach!“ (Mt 21,9). Tie isté zástupy o niekoľko dní volali tomu istému Kristovi: „Ukrižuj ho“ (Mk 15,13). Zmenil sa Kristus? — alebo masy? Komu masy naleteli? Tým, ktorých kedysi odmietli (lebo on „ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako ich zákonníci“). Teraz naleteli zákonníkom. Im záležalo na tom, aby Krista spochybnili, vyhlásili za zvodcu, za nepriateľa ľudu i Boha. Ľudu na ňom nezáležalo. Ľud nerozmýšľal. Nemal ideály. Aké je to ľahké, nerozmýšľať a dať sa viesť druhými! Bez pocitu zodpovednosti.

RADOŠŤ V RUSKEJ NOVEJ VSI

V tohtoročnú štvrtú pôstnu nedeľu boli sme v Ruskej Novej Vsi svedkami pôsobenia Božej milosti. Pri sv. liturgii, ktorú celebraval o. biskup Mons. Milan Chatur, tam prvýkrát vo svojom živote prijalo do svojich srdc sviatostného Spasiteľa jedenásť miestnych rímskych mladých ľudí. Podstatným rysom tejto udalosti je skutočnosť, že uvedomele a s pocitom zodpovednosti sa takto účinne zaraďujú do spoločenstva Cirkvi. Táto naša prvotina praktizujúcich rímskych kresťanov však naplnila aj nesmierne dôležitú etapu sebauvedomovacieho procesu.

K dosiahnutiu tohto cieľa však nevedia jednoduchá cesta. Túžbu týchto mladých pomáhali s Božou pomocou naplňať rehoľná sestra Atanázia, OSBM, a miestny duchovný otec dekan František Čitbaj. Boli

to hodiny a hodiny neúnavnej a trpezlivej spolupráce a porozumenia. Nemenej dôležitý bol i zainteresovaný postoj všetkých veriacich obce. Slávnostný ráz udalosti umocnila osobná prítomnosť biskupa, tak veľmi pripomínajúca spoločenstvo lásky prvých kresťanov. Dotvorením tejto atmosféry bola aj osobná návšteva biskupa v rodinách prvoprijímajúcich. Mládež zo speváckeho a hudobného súboru vytvorila neopakovateľný širší rámec týchto milostivých chvíľ.

Veríme, že je to predobraz kontinuálneho vývoja, keď činná viera sa stane neoddeliteľnou súčasťou života aj našich rímskych spoluobčanov. Nech Pán Boh svojou milosťou sprievádza ich kroky i kroky ich nasledovníkov.

(JS)

Prečistá medzi farníkmi v Sabinove

Starobylé mestečko Sabinov má medzi svojimi obyvateľmi aj katolíkov byzantského obradu. Sú združení do farnosti Božského Srdca, do ktorej v rámci svojej púte po eparchii zavítal obraz Klokočovskej Bohorodičky. Na jej návštevu sa farnosť pripravila spoznávaním historických udalostí slzenia.

Do farnosti obraz priputoval z Červenej Vody za doprovodu veriacich pod vedením o. J. Mašleja. Je potešujúce, že na privítaní sa zúčastnili takmer všetci farníci. Za spevu piesne Pred tristo rokmi, hľa, Mária plakala pohli sa z chrámu na čele s o. V. Boháčom

čom k blízkeму kultúrnemu stredisku, kde ich už čakali s obrazom veriaci z Červenej Vody. Odtiaľ sa spoločný sprievod vrátil do chrámu, kde o. J. Mašlej odovzdal putujúci obraz zástupcom farnosti.

Celý nasledujúci týždeň niesol sa vo zvýšenej duchovnej aktivite. Okrem sv. liturgii a homílií boli v chráme utierne, večierne, sv. ruženec i krížová cesta. Ešte v nedeľu bol pôstny moleben a príhovor prešovského kaplana o. Pavla Nižníka, ktorý upozornil na to, ako Mária pristupovala k plneniu Božej vôle. Jeho slová umocnilo pásmo v podaní mládeže z katedrálneho chrámu sv. Jána Krstiteľa.

V pondelok sa veriacim prihovril o. Vasil Kormaník z Fulianky, ktorý vyzval k osobnému obráteniu každého. Utorok patril všetkým rodinám farnosti a o. Cyril Jančíšin, správca prešovskej farnosti, sa v homílii zamyslel nad potrebou modlitby v každej kresťanskej rodine. V stredu — v deň trpiacich a chorých — bola krížová cesta ako príprava na prijatie pomazania nemocných. O utrpení ako o moste medzi Bohom a človekom, ale aj medzi ľuďmi navzájom kázal dekan o. František Čitbaj z Ruskej Novej Vsi. Vo štvrtok — na sviatok sv. Jozefa — o. Michal Zorvan z Lutiny vyzval všetkých mužov k zvýšenej náboženskej horlivosti. Piatok bol dňom nádeje a patrili mladým. Ich rozlet a horlivosť, niekedy i nesúkenosť a uchvatenosť sa usiloval správne nasmerovať o. Peter Rusnák, spirituál Gréckokatolíckeho seminára v Prešove.

Na záver tohto duchovného maratónu zavítal do Sabinova o. biskup Mons. Milan Chatur, CSsR, ktorý už pred sv. liturgiou sa vyznal: Kde je Mária, tam je moje miesto, veď v mojom hesle je — hľa, tvoja Matka. V homílii vyzval prítomných k modlitbe k Prečistej a aby takto posilnený každý z prítomných aj v maličkostiach konal Otcovu vôľu. Nech sa mi stane podľa tvojho slova vždy a za každých okolností i v najkonkrétnejších životných situáciach. Práve to — zdôraznil o. biskup — prinesie obnovu nášho vnútorne starého človeka.

Sabinovská farnosť sa s Máriou v jej zázračnej klokočovskej ikone rozlúčila po molebene a obsažnom pásmo, ktoré predniesli mládežníci farnosti. Obraz k ďalšiemu zastaveniu sa na veľkej púti medzi nami doprovodil v sprievode zástupcov farnosti o. V. Boháč do Dačova.

o. v. BOHÁČ

OBRAZ KLOKOČOVSKÉJ PANNY MÁRIE V ĎAČOVE

V rámci desaťročnej obnovy našej eparchii putovný obraz Panny Márie Klokočovskej zavítal v nedeľu 22. marca v popoludňajších hodinách do Dačova. Dačov je starobylá obec v prešovskom okrese o ktorej sú prvé správy z roku 1278. Miestny chrám sv. Michala Archanjela bol postavený na rozhraní 14 stor. Pôvodne gotický chrám bol neskôr prestavaný a z gotiky sa zachovala len svätyňa. V ten deň priviezli obraz zo Sabinova početní veriaci spolu s duchovným otcom Vojtechom Boháčom. Otec Boháč vo svojom príhovore pripomenul, že prináša do Dačova vzácny dar — kópiu zázračného obrazu Panny Márie Klokočovskej. Úviedol dejiny obrazu, ktorý za svojej existencie viackrát slzil, čo hlboko duchovne zapôsobil na veriacich v Sabinove a vyslovil, obnovy prianie, aby prítomnosť obrazu Klokočovskej P. Márie prinesla svoje ovocie duchovnej obnovy aj v dačovskej farnosti. Miestny správca farnosti o. Ján Gajdoš poukázal na výtvarný prejav putovného obrazu, ktorý sa v umení nazýva hodvigitria. Je to grécke slovo, ktoré sa prekladá ako Panna Mária — sprievodkyňa alebo ukazovateľka cesty. Obraz Panny Márie s týmto motívom uctievali najprv v Konštantinopole tí, ktorí sa vydávali na ďaleké cesty a prosili ju o pomoc na cestách. Po návrate sa prichádzali k obrazu poďakovať, P. Márii že im bezpečne ukazovala cestu a priviedla ich naspäť domov.

Jeho charakteristickým prejavom je zobrazenie P. Márie s Ježiškom v náručí, ktorý hoci ako dieťa drží v ruke Boží zákon v podobe zvitku alebo knihy. Obraz s týmto motívom sa stal zásluhou vďačných ctiteľov P. Márie predlohou pre mnohé ďalšie obrazy a bol

predlohou z nich na Klokočovskú ikonu. Obsahuje hlboký zmysel: Máme pred sebou ďalekú cestu pozemským životom do nebeskej vlasti. Na tejto ešte neznámej ceste nás bezpečne sprevádza mocná a múdra sprievodkyňa P. Mária so svojim synom a jeho zákonom.

Prítomnosť Klokočovskej ikony v Ďačove spadala do týždňa zveľobovania sv. kríža a sviatku Zvestovania Bohorodičky. Miestni veriaci, deti, dospelí i starí prichádzali po celý deň do chrámu, aby si uctili tú, ktorá pokorne prijala poslanie byť matkou Božou a tak umožnila realizáciu odvážneho Božieho plánu, aby Boží Syn svojou smrťou na kríži spasil svet. Veriacich prišli povzbudiť Božím slovom o. J. Mašlej a o. M. Zorvan. K dôstojnému priebehu duchovnej obnovy prispela vo farnosti dačovská mládež, ktorá má obzvlášť veľkú úctu k P. Márii. Možno práve táto mariánska úcta dala podnet k mnohým kňazským a rehoľným povolaniám v obci. Obec Ďačov sa môže pochváliť ako snád málo ktorá obec tým, že dala cirkvi doteraz 4 kňazov, t. r. sa chystá na primície piaty, 4 rehoľníci CSsR študujú v Poľsku a v Kongregácii sestier nepoškvrneného srdca P. Márie sú štyri rehoľné sestry z Ďačova. Týždeň prítomnosti obrazu P. Márie v Ďačove veriaci využili k svojej duchovnej obnove a k utvrdeniu vernosti Cirkvi. Na záver sa jej úplne zasvätili pri záverečnom molebene. S vďačnosťou a s hlbokým vnútorným pohnutím sa veriaci rozlúčili s obrazom v nedeľu 29. marca, keď ju previezli do obce Milpoš.

Údaje poskytol o Ján Gajdoš
Upravil A. Mesároš

Sv. liturgie za obeť totalitného režimu

Zo života eparchie

Dňa 10. apríla 1992 sme si na celom Slovensku pripomenuli slúžením sv. liturgii obeť minulých dôb. V bratislavskom Dóme sv. Martina slúžili sv. liturgiu trnavskí biskupi, v Košiciach v Dóme sv. Alžbety koncelebroval sv. liturgiu otec biskup Mons. Alojz Tkáč, v Prešove za obeť totalitného režimu slúžil sv. liturgiu pomocný biskup prešovskej eparchie Mons. Milan Chatur, CSsR. Pri tejto príležitosti prinášame podstatnú časť jeho homílie.

Na úvod sv. liturgie o. b. povedal: Spomíname na tých, ktorí si kedysi mysleli, že už nikdy viac si na nich nespomenie nik. Spomíname na tých, ktorí boli väznení bezprávne, ktorí zomierali vo väzniciach, na tých, ktorých už nepamätá nikto, ako keby boli zavrnutí od ľudského pokolenia, pretože mali svoj názor, svoje presvedčenie. Boli medzi nimi aj naši kňazi, naši biskupi. Spomíname si aj na všetkých politických väzňov minulej doby, ktorí vo väzení zomierali bez rozsudku smrti, zomierali ako neznámi a predsa zomierali tak známi ľuďa.

DÔSLEDOK HRIECHU

Drahí bratia, sestry, milí mladí priatelia, každá doba má svoje malé obdobie a každé ťažké alebo tmavé obdobie je dôsledkom hriechu, je dôsledkom narušenia božieho zákona. Tak tomu bolo v prvom období ľudských dejín, keď človek sa mal veľmi dobre — prežíval blaženosť raja. Dôsledkom narušenia božieho zákona stáva sa pre človeka raj miestom nešťastia a údolím plaču. Tak tomu bolo aj v minulej dobe, keď dôsledkom narušenia božieho zákona zneuznania Boha, stala sa aj naša krajina, alebo naše krajiny, miestom utrpenia mnohých nevinných. Stáva sa slzavým údolím plaču, údolím smrti. Prečo? Pretože v prvom období ľudských dejín človek uveril našepkávaniu hada a prijal za pravdivé to, čo bola lživé. Neuveril Bohu, ktorý mu dal zákon, ale prijal za svoje slová, ktoré mu našepkával ten, ktorý od začiatku chce škodiť a prinášať zlo.

Náš jubilant

O. Andrej Grešš, gréckokatolícky kňaz na dôchodku, žijúci v kláštore v Králikoch, dožíva sa 14. mája t. r. požeňnaného veku 90 rokov. Pokoj a Božia láska nech ho sprevádzajú aj naďalej.

Ospravedlňujeme sa príbuzným a známym nebohého Ing. Michala Dudiča za nesprávne uvedené meno a priezvisko v predchádzajúcom 8. čísle nášho časopisu.

Každá zloba, každé temné obdobie, ktoré prichádza na tento svet, je dôsledkom hriechu, zneuznania Božieho zákona. Tam, kde človek chce stavať sám sebe trón a seba samého postaviť namiesto Boha, tam sa začína v ľudskej logike prejavovať egoizmus a sebeckosť. Tento trón, ktorý si stavať človek, je postavený na spráchnivých nohách. Nemá trvania. Tak tomu bolo v minulom období.

Boží zákon je láska, hovorí Ján apoštol — evanjelista „Boh je láska a ten kto zostáva v Bohu, zostáva v láske.“ Minulý systém, aby ukázal, že Boha ani jeho zákon neuznáva, postavil svoju existenciu na nenávisti. Hovorilo sa tomu triedna nenávisť, triedny boj. Azda žiadny systém predtým nepostavil základ svojej filozofie na nenávisti. Staval na iných veciach, možno iluzórnych, ale nie na nenávisti. Minulý systém staval na protiklade toho, čo je Božie. Božím je zákon lásky. Čo sme mohli čakať, od takéhoto systému, ktorý začína v zákone krvi a pokračuje v zákone nelásky a nenávisti? Tento systém priniesol biedu a utrpenie. Mnohí, ktorí nesúhlasili s týmto zákonom, boli prenasledovaní, boli odsudzovaní neprávom na smrť a nechápali prečo. Zostali neznámymi a my si na nich spomíname, lebo už nechceme, aby sa vrátila minulé doba. Spomíname si na všetky obeť totalitného režimu, na nášho biskupa mučeníka otca Pavla Gojdiča, ktorý zomrel v llavskej väznici, keď ešte aj tam bol ťažko hanobený a spolu s ním i celá naša cirkev. Tiež si spomíname na všetkých kňazov, rehoľníkov a na všetkých hrdinov lásky.

Mnohí ani nevedeli, prečo a ako a už bol odsúdený na smrť ľuďmi, ktorí nerešpektovali Boží zákon a preto každá ľudskosť a láska im bola vzdialená. Brat, sestra, je tu nová doba, ale beda by nám bolo, ak by sme aj v tejto novej dobe prestali rešpektovať Boží zákon lásky. Každý, kto prestáva rešpektovať Boží zákon lásky, už azda nevedomele pripravuje nové koncentračné tábory, nové rozsudky smrti, ktoré možno zaznejú v nedohľadnej budúcnosti, pretože sme si pomyšlili cieľ nášho života. Zamyslime sa nad dobou minulou, ktorá bola veľmi vážna, doba v ktorej nevinní zomierali na Sibíri, v koncentračných táboroch, vo väzeniach bez rozsudkov, kdesi pri ostnatých drôtoch, kde sa strieľalo bez vydania повелу na strelbu. Oni sú obeťou za nás žijúcich. Sú pre nás výstrahou a výzvou.

Pamätajme zároveň na tých, ktorí prídu po nás. Pripravme im lepšiu dobu práve tým, že zákon lásky, ktorý je hlavným príkazom Božím budeme rešpektovať a nenecháme sa oklamať našepkávaním hada. Žijeme dobu chaotickú, nevieme sa orientovať, ale predsa jedno nám môže byť jasné — riadme sa zásadou, že Boh je láska a len kto v láske žije, môže žiť v nádhernom sporení s Bohom.

Spracoval: A. MESÁROŠ

● Dňa 10. 4. 1992 začali veriaci vo filiálnej obci Porubka pri Sobranceiach s výkopom základov pre nový gr. kat. chrám. Táto filiálka patrí do farnosti Koromľa. Miestny duchovný o. P. Dancák ml. tu chodieval 1—2 razy do roka, lebo nemali vlastný chrám. Posledný rok dostali do užívania dom smútku, kde im duchovný otec chodieval pravidelne slúžiť sv. liturgiu. Pravdupovediac, nie všetci veriaci boli s tým spokojní. Považovali dom smútku za nedôstojné miesto pre tento účel. A tak vznikla myšlienka postaviť nový chrám. Vec nedala na seba dlho čakať. Veriaci sa rozhodli a ich zámer sa začína realizovať. Toto provizórium v dome smútku sa čoskoro skončí, lebo veriaci sa s veľkým oduševnením pustili do práce. Zaiste ich inšpirovala aj neúnavná práca slovanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda, ktorým chcú zasvätiť tento nový chrám.

● V rámci duchovnej obnovy konala sa vo Vojčiciach na Veľký piatok spoločná krížová cesta dedinou veriacich gr. a rím. katolíkov. Za veľkej účasti veriacich začal krížovú cestu pri gr. kat. chráme o. Miroslav Dancák. Jednotlivé zastavenia cez dedinu sa striedali. Raz to bolo pred gr. kat. domácnosťou a potom pred rím. kat. domácnosťou a takto sa striedali aj kňazi so svojimi meditáciami. Nakoniec krížovú cestu zakončil pred rím. kat. kostolom rím. kat. duchovný z Trebišova s. Mager.

● V Starej Ľubovni usporiadali na Veľkonočnú nedeľu festival kresťanskej piesne, na ktorom okrem našich zborov vystúpili aj speváci z poľského Nového Sonča.

● Sväté misie sa konali v dňoch 26. 4., 3. 5. 1992 v gréckokatolíckej farnosti Panny Márie, Matky ustavičnej pomoci v Starej Ľubovni. Vo vedomí si svojej dušpastiernej a misionárskej zospovednosti zorganizoval o. V. Jurčenko, CSsR túto dôležitú udalosť vo svojej farnosti, ktorá zaiste priniesie pokánie, vieru a lásku pre celé toto duchovné spoločenstvo.

● Dňa 26. apríla sa konali v Novosade oslavy 200. výročia posvätenia chrámu. Slávnostnú sv. liturgiu slúžil o. biskup Mons. Milan Chatur, CSsR za hojnej účasti duchovenstva a veriacich.

● Dňa 8. 5. 1992 za účasti staroslovianskeho zboru pri katedrálom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove bude na Dukle za obeť II. svetovej vojny slúžiť sv. liturgiu pomocný biskup pre prešovskú diecēju o. M. Chatur CSsR.

● 9. mája bude na Mariánskej hore v Levoči stretnutie mládeže s otcami biskupmi prešovskej, košickej a spišskej diecęzy. Program: dňa 8.30 h bohoslužba slova a príprava na sv. spoveď, 13. h diskusia mládeže s biskupmi, 15. h koncelebrovaná sv. liturgia o. biskupov. Za našu diecēju sa na tomto stretnutí zúčastní Mons. M. Chatur, CSsR, pomocný biskup.

● Dňa 8. apríla 1992 sa v Humennom stretol minister spravodlivosti Dr. Ivan Šimko so zástupcami duchovenstva a laikov gréckokatolíckej cirkvi. V živej trojhodinovej diskusii sa nový minister podrobne oboznámil s bol'avým a doteraz neriešeným problémom našej cirkvi. Na základe jeho predchádzajúceho stretnutia na súde v Košiciach dal nám prisl'ub, že celá záležitosť bude do troch mesiacov vyriešená. Zároveň bola ustanovená informačná rada, ktorá bude v spojení s biskupským úradom a zároveň s ministrom a bude okamžite prinášať informácie o stave riešenia tohto problému i prostredníctvom časopisu Slovo.

ING. J. PALOVČÍK

Spolok sv. Cyrila a Metoda

NAŠI JUBILANTI

V máji t. r. sa okrúhleho výročia dožívajú títo naši členovia:

- 50 ROKOV — **Matrona Lučanská** z Breziny.
60 ROKOV — **Irena Dankaninová** z Nacinej Vsi, **Štefan Majcher** z Trebišova, **Ján Olah** z Bratislavy a **Ján Stenko** z Vysokej nad Uhom.
70 ROKOV — **Mikuláš El'ko** z Bánoviec nad Ondavou, **Ján Kováč** z Tašule, **Ján Lacko** z Kráľoviec, **Helena Lukavcová** zo Zbudskej Belej a **František Megleš** z Bojan.
75 ROKOV — **Štefan Novák** z Dúbravky a **Helena Šurinová** z Drienice.
80 ROKOV — **Anna Hatalovská** z Novosadu, **Juraj Kundrát** z Trebišova, **Anna Semanová** z Novosadu a **Zuzana Šauličová** z Bunkoviec.

Všetkým jubilantom vyprosujeme hojnosť Božích milostí na Mnoho rokov, šťastných rokov.

ZO ZASADNUTIA VÝBORU V SEČOVCIACH

Od valného zhromaždenia nášho Spolku sv. Cyrila a Metoda v marci 1991 v Michalovciach mal výbor po prvýkrát zasadnutie mimo spolkového sídla. Pondelok, 6. apríla t. r. sa členovia výboru a revíznej komisie zišli na fare v Sečovciach z niekoľkých príčin. Farský chrám v tomto meste — bráne Zemplína — je zasvätený solúnskym bratom sv. Cyrilovi a Metodovi a práve v ten deň si celý kresťanský svet pripomína výročie smrti arcibiskupa sv. Metoda (†885). A ďalej — sečovská farnosť s počtom svojich členov spolku sa dôstojne zaraďuje k ostatným zemplínskym mestám.

Zasadnutie výboru po spoločnej modlitbe otvoril a viedol predseda spolku arcidekan o. Jozef Knežo. Prítomní prerokovali správu o činnosti spolku v tomto roku, správu o hospodárskom zariadení Byzant, správu revíznej komisie a ďalšie aktuálne otázky. Pozornosť venovali i redakcii Kalendára na rok 1993. Chceme mať kalendár obsahom stále lepší a tiež to, aby sa včas dostával do rúk čitateľov. Výbor dospel k záveru, aby budúci rok bol rokom valného zhromaždenia.

Po skončení zasadnutia výboru bola v chráme sv. Cyrila a Metoda sv. liturgia za členov spolku. Sv. liturgiu slúžil predseda spolku a spoluslužili — o. Gabriel Németh z Trhovišťa, o. Emil Zorvan z Michaloviec a o. Pavol Dančák ml. z Koromle. Pri tejto príležitosti kázal o. Jozef Knežo, ktorý prítomným v závere tejto slávnosti oznámil, že tradičné Cyrilometodské slávnosti '92 budú v chráme sv. Cyrila a Metoda v Sečovciach. Sme presvedčení, že Sečovčania pod vedením svojho duchovného otca Pavla Tirpáka urobia všetko pre ich úspech.

P. KUŠNIR

Za Ing. Michalom Timkom

(1930—1992)

Zo Spojených štátov amerických došla k nám smutná správa. 20. marca t. r. v meste Somerville po zaopatrení sviatosťami odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi verný syn gréckokatolíckej Cirkvi Ing. Michal TIMKO.

Tento šľachetný gréckokatolík sa narodil 16. februára 1930 vo Veľatoch, o. Trebišov. Po skončení Gymnázia v Michalovciach odišiel za svojim otcom do USA, kde pokračoval v štúdiu a po získaní diplomu elektrotechnického inžiniera sa stal podnikateľom.

I pri veľkom zaneprázdnení sa po celý život venoval rozvoju našej Cirkvi. Sám 35 rokov kantoroval a cieľavedome podporoval a upevňoval gréckokatolícke spoločenstvá. Tešil sa z každého úspechu gréckokatolíkov. Takmer nikdy nechýbal na väčších náboženských slávnostiach. Keď Svätý Otec Ján Pavol II. prišiel 15. septembra 1984 posvätiť katedrálu Premenenia Pána v kanadskom Unionville, spieval v chóre. Často spomínal na jedinečný duchovný zážitok ako prejav Božej lásky, že na tejto bohoslužbe čítal apoštol.

So skupinou amerických gréckokatolíckych Slovákov prišiel pred dvomi rokmi do

Štedré srdcia

Na podporu Spolku sv. Cyrila a Metoda prispeli:

Mária Bitterová, Nitra 100 Kčs; **Mária Džuková**, Jastrabie 50 Kčs; **Michal Feckanič**, Radvaň nad Laborcom 100 Kčs; **Juraj Fig'ar**, Bunkovce 50 Kčs; **Mária Chomová**, Fijaš 50 Kčs; **Anna Krajňáková**, Prešov 50 korún; **Michal Maslej**, Košice 50 Kčs; **Imrich Popik**, Dúbravka 150 Kčs; **Mária Petril'áková**, Sabinov 50 Kčs; **Mária Vladyková**, Habura 50 Kčs.

Za vaše dary ďakujeme. Pán Boh zaplať.

Ako sme už oznámili, dary na Spolok sv. Cyrila a Metoda posielajte poštovou poukážkou vzor „A“ — zelená — na účet SŠTSP Michalovce, číslo účtu 124240—559/0900. Mená darcov postupne uverejňujeme v Slove. Vopred ďakujeme.

PRI PRÍLEŽITOSTI 10. výročia smrti o. Michala Lacku, SJ, (1920—82) bola v dňoch 19.—20. marca t. r. v Košiciach medzinárodná konferencia o živote a diele tohto vzácného gréckokatolíckeho kňaza, vedca a národovca. Účastníkov konferencie pozdravil aj podpredseda nášho spolku Ing. Vladimír Miroššay, ktorý okrem iného povedal:

Spolok sv. Cyrila a Metoda vznikol z túžob a obetí gréckokatolíckych veriacich na Slovensku v roku 1941 v Michalovciach s cieľom zveľaďovať dedičstvo slovanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda. Túto udalosť zachyčuje v svojich prácach aj o. Michal Lacko.

Činorodá a sľubne rozvíjajúca sa činnosť — hlavne medzi gréckokatolíckimi na Zemplíne — bola násilne prerušená v roku 1950.

Hoci vychádzame z tradície Jednoty sv. Cyrila a Metoda, predsa sme len spolkom iným. Dnes je Cirkev a spoločnosť už inde, ako to bolo pred päťdesiatimi rokmi. Nechceme upadnúť do sentimentálnej snahy a za každú cenu reštaurovať to, čo tu kedysi bolo. Chceme ukazovať, šíriť a hlásať Pravdu Krista prostriedkami odpovedajúcimi súčasnej dobe.

Sv. Cyril a Metod sú tak príťažlivé osobnosti, že ich prostredníctvom možno nájsť cestu k Bohu aj tí, ktorí blúdia vo svete neraz sa uberaúcim smerom k bezduchému materializmu, mamone a konzumu každého druhu.

Patróni Európy — sv. Cyril a Metod — majú byť východiskom, bázou, na ktorej raz možno naplníme Kristove slová — aby všetci jedno boli — a nie predmetom svárov, kto je ich pravý dedič.

A tieto predsavzatia chceme naplniť skutkami v Spolku sv. Cyrila a Metoda. Odhaľovať v duchu odkazu sv. Cyrila a Metoda znaky našich časov, čerpať inšpiráciu zo sv. evanjelia, učiť sa z tradície histórie Cirkvi, bohatého to prameňa duchovnosti, tak ako to majstrovsky dokázal o. Michal Lacko.

Čítajte a rozširujte SLOVO

vlasti na vysviacku nášho sídelného biskupa Mons. Jána Hirku. A na Slovensko zavítal tesne pred smrťou ešte raz. Zúčastnil sa vysviacky pomocného biskupa Mons. Milana Chautura a bol prítomný aj na jeho prvej sv. liturgii v chráme Svätého Ducha otcov redemptoristov v Michalovciach.

Tešil sa, že v jeho vlasti došlo k obnoveniu kultúrno-náboženskej ustanovizne gréckokatolíckov Spolku sv. Cyrila a Metoda a s nadšením sa prihlásil za zakladajúceho člena.

Pri odchode z vlasti pri rozlúčke prisľúbil svojou príslovečnou zemplínčinou — v ješení pridzem. Tento svoj prisľub už nespľní, lebo Pán života a smrti si ho povolal do nebeskej vlasti, aby sa tešil s Tým, pre ktorého žil a pracoval.

22. marca t. r. bola v jeho rodisku — vo Veľatoch — sv. liturgia s parastasom, ktorú odsľúžil administrátor farnosti o. Pavol Dančák so skupinou kňazov, s ktorými bol nebohy v rodnom kraji v spojení. V čase jeho pohrebu — 24. marca t. r. — odsľúžil za neho sv. liturgiu s panychídou v katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove o. biskup Mons. Milan Chatur, ktorý v kázni vyzdvihol šľachetnosť a nevšednú obetavosť tohto rodol'uba.

Večná mu pamiatka!

-pd-

Neistota, viera a rozhodnutie

Zo stretnutí zmŕtvychvstalého Spasiteľa so svojimi učeníkmi vyžaruje radosť, život, nadšenie a nová energia. Podmienkou Pánovho zjavenia bola vždy viera, túžba a láska tých, ktorí ho milovali. Neveriacemu apoštolovi Tomášovi Pán pripomenul, že blahoslavení sú tí, ktorí uverili bez overovania.

Človek ťažko znáša neistotu, nevie s ňou žiť. Preto v priebehu histórie ľudský duch húževnate usiloval o absolútnu istotu. Ale vždy bola jeho osudom situácia, ktorá zahrňovala všetky úrovne života a v ktorej vládla jednota istoty a neistoty. Začína priestorom neistoty fyzického a prirodzeného osudu, pokračuje oblasťou neistoty činnosti ľudského intelektu a neistotou filozofického poznávania, taktiež je stále prítomná konfrontácia v šerosvite náboženskej istoty Boha, zjavenia, spásy, ba aj mystickej cesty.

O takejto polohe človeka svedčí aj moderná veda. Neistota sa dokázala prekíznúť aj do zdanlivo pevnej stavby exaktných vied. Keď sa tieto zamerali na vlastné základy poznávania, prekvapene zistili, že v strede okruhu skúmania je jasno, ale na okrajoch sa situácia zahmlieva a do základov vedy sa dostáva neistota. Súčasní vedci si uvedomujú, že oblasť istoty v ich odbore nie je neohraničená. Potom ďalšia tvorčiacia energia a aktivita predpokladá istý druh viery, že veda je zmysluplná, významná a pravdivá. Takto neistota privádza k rozhodnutiu na základe viery.

Podrobná analýza ľudskej povahy, rozum a duša ukazuje, že priestor neistoty, viery a rozhodnutia je podmienkou nášho rastu a je jediné, čo nás môže viesť k správne nemu cieľu. Všetko je zázračne uspôsobené tak, aby bola rešpektovaná sloboda a veľkosť človeka a tiež tak, aby sme pred Pánom mali všetci rovnaké podmienky — či už vedec svetového mena, alebo človek s najjednoduchším vzdelaním.

Náš svet je plný rôznych ohraničení, ale ohraničenia sú výzvou a podmienkou aktivity. Aktivitami sa vytvárajú hodnoty. Hodnoty, ktoré máme vytvoriť, sú potrebné do plánov Božích. V prvom rade máme pomáhať bližným niesť ohraničenia sveta, aby tým dozrievali naše duše. Láska, obeta, utrpenie vytvárajú materiál na stavbu Božieho kráľovstva.

V tomto radosnom liturgickom veľkonočnom období a v krásnom období rozkvitnutej jari, opakovane prijímajme s hlbokou vierou náuku Zmŕtvychvstalého s rozhodnutím uskutočňovať ju v konkrétnom živote.

M. STANISLAV

V MICHALOVCIACH založili organizáciu obnoveného Slovenského orla. Jeho úlohou je starostlivosť o rozvoj telesnej kultúry a výchova v kresťanskom duchu. Záujemcovia z radov detí, mládeže i dospelých môžu sa prihlásiť na Gréckokatolíckom farskom úrade Hollého 2, Michalovce, čís. telefónu 240 92.

SUA Cassovia Košice ponúka audiokazetu z Festivalu gréckokatolíckych speváckych zborov '91 v Košiciach. Cena 60 Kčs. Kazetu si môžete objednať aj telefonicky na čísle 095/271 83 alebo 213 45. Písomne na adrese: SUA Cassovia, Kováčska 39, 040 01 Košice.

9. mája bude na Mariánskej hore v Levoči stretnutie mládeže s otcami biskupmi prešovskej, košickej a spišskej diecézy. Program dňa: 8.30 h v bohoslužba slova a príprava na sv. sposed', 13. h diskusia mládeže s biskupmi, 15. h koncelebrovaná sv. liturgia o biskupov. Za našu diecézu sa na tomto stretnutí zúčastní Mons. M. Chatur, CSsR, pomocný biskup.

AKO ZAPLATIŤ ČLENSKÉ

Mnohí naši členovia už zaplatili členské na tento rok. Urobili to celkom jednoducho — vyplnili poštovú poukážku a zaplatili ňou 50 Kčs + poštovné na ktorejkoľvek pošte. Iní členské priniesli na faru a správca farnosti poslal jednou poukážkou príspevky všetkých členov vo farnosti do nášho ústredia v Michalovciach. Takýto spôsob platenia je výhodný, lebo sa tým ušetrí bankové poplatky — 2,24 za každú poštovú poukážku.

A čo ostatní, ktorí členské ešte na tento rok nezaplatili?

Každému z vás pošleme náš bulletin Cyril a Metod a v ňom poštovú poukážku vzor „A“, ktorú môžete použiť na zaplatenie členského. Ak ste tak už urobili, poukážku si nechajte na inú príležitosť.

A ešte upozornenia:

— Ak jednou poštovou poukážkou platíte viacerí, uveďte mená platiacich na druhej strane v správe pre prijímateľa.

— Ak spolu s členským posielate aj dar pre náš spolok, treba to taktiež uviesť v správe pre prijímateľa.

Za pochopenie a včasné zaplatenie členského vám vopred úprimne ďakujeme. Pán Boh zaplať.

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Hollého 2

071 01 Michalovce

Z listov čitateľov

Po každých sviatkoch prichádzajú všedné dni a v ľudských srdciach znovu zostáva prázdnota — píše nám Anna Štofova z Košíc. Zaoberáme sa nepodstatnými vecami, nešetříme urážkami. A predsa najväčším šťastím človeka je žiť pre druhého. Je čas Veľkej noci. Cez trpiaceho Krista by sa dali dokázať neuveriteľné veci. Ak človek má niekoho naozaj rád, dokáže cez túto lásku veľa. A my predsa máme radi Krista. Nebojme sa teda budúcnosti.

SLOVENA
Sabinov

cestovná kancelária
Námestie slobody 35

organizuje zájazd do:

RÍMA
spojený s audienciou u Sv.Otca

V termíne: 29.6. - 3.7.1992

Cena: 1650,-Kčs -doprava, poisťné, sprievodca

40 tis.lír ubytovanie, strava v Ríme
-plavba loďou po kanále GRANDE -Benátky

Bližšie informácie v našej kancelárii, alebo na tel. číslo 2635.

SLOVO — dvojtýždenník gréckokatolíckov v ČSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Mal'učká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzávierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.